

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredni dodatki in priložila. — Inzerati do 80 peti vrst Dén 2, do 100 vrst Dén 2.50, od 100 do 300 vrst Dén 4, večji inzerati peti vrst Dén 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davki posebej. — Slovenski Narod izhaja mesečno v Jugoslaviji Dén 12.—, za inozemstvo Dén 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knažljova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Glogški trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 68; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRAD, Slomškov trg št. 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.353.

Rumunija za zagotovitev miru in varnosti

Proglas predsednika rumunske vlade na narod

Politika na strani Nemčije in Italije je najugodnejša za rumunske koristi — Sporazum z Madžari je mogoč na srednji poti: izročitev določenega ozemlja z istočasno zameno prebivalstva — Konec nesoglasij z Bolgarijo — Za dobro sosedstvo z Rusijo

Bukarešta, 9. avg. e. Predsednik vlade Gigurtu je sinoči izdal po radiu proglas na rumunski narod o zunanjepolitičnem položaju Rumunije.

Gigurtu je v svojem govoru predložil z vso iskrenostjo problem pogajanj z Madžarsko in Bolgarijo. Med drugim je poudaril, da je rumunski narod v težkem položaju. Vlada zato želi, da obvesti ves narod o problemih, ki so v zvezi z rumunskim narodom in rumunsko državo ter v zvezi z mednarodnim razvojem.

Gigurtu je omenil razne dogodke v zgodovini Rumunije in očrtal zunanjo politiko Rumunije v zadnjih desetih letih. Sedanja vlada bo zagotovila bodočnost državi in narodu. Zato se je odrekla politični nejasnosti, ki je zelo nepopolno vplivala na korist domovine. Vlada izjavlja, da bo odslej Rumunija izvajala naravno politiko osi Rim-Berlin. Na ta način bo Rumunija imela od zunaj učinkovito podporo in prijateljstvo dveh močnih evropskih činiteljev.

V notranji politiki bo vlada izvajala vsa tista načela, ki bodo končno Rumunije napravila za dejanskega gospodarja v državi. Vlada ima nalogo, da zboljša narodno življenje in bo pri tem uporabljala načela politike osi Rim-Berlin. To je predvsem načelo, naj vsakemu lastno delo prinese tiste koristi, ki jih je zaslužil.

O sporazumevanju z Madžarsko je predsednik vlade obrazložil stališče Rumunije takole:

Mi imamo 1.352.000 Madžarov in 183 tisoč Bolgarov kot narodni manjšini v naši državi, v Bolgariji pa živi 83.000 Rumunov, poleg onih 100.000, ki so v trikotju Dobrudže. V Transilvaniji živi 3.207.000 Rumunov poleg 1.352.000 Madžarov. Razen v šestih okrožjih so povsod Rumuni v večini.

Sporazum z Madžari je mogoč, ako bomo mi in Madžari doumeli, da je potrebno složno sodelovanje na spornem ozemlju in da se je treba zaradi najvišjih interesov obeh narodov odreči teritorialnim zahtevam. Ako to stališče ne bi bilo sprejemljivo, je Rumunija pripravljena na pogajanja za izločitev določenega dela ozemlja z istočasno zameno prebivalstva. To bo za Rumunijo težka žrtev ne glede na to, da bo prebivalstvo samo nezadovoljno ter bo prisiljeno zapustiti domove, kjer je bivalo stoletja.

Glede bolgarskih zahtev upamo, je izjavil Gigurtu, da bo v najkrajšem času dosežen sporazum. Glede Sovjetske zveze upamo, da bo sodelovanje obeh držav zboljšalo medsebojne odnose na podlagi dobrega sosedstva. Pripravljeni smo vse storiti in izvesti, kar je nujno potrebno, da se ohrani za bodočo generacijo integralnost rumunskega naroda in rumunske države.

Pogajanja z Madžarsko še niso v teku

V Budimpešti vztrajajo pri svojih zahtevah

Budimpešta, 9. avg. e. Odposlanec rumunske vlade poslanik Bossi se je večeraj po polurnem razgovoru s predsednikom madžarske vlade in z madžarskim zunanjim ministrom zopet vrnil v Bukarešto.

Glede njegovih razgovorov so v službenih krogih skrajno rezervirani, iz dobro informiranih krogov pa se izve, da se njegov obisk v Budimpešti ne more smatrati za negativen samo zaradi tega, ker je njegov razgovor trajal samo pol ure. Bossi ni razpravljal o ozemlju, katerega naj bi Rumunija odstopila Madžarski in tudi ne o roku, v katerem naj bi se pričela pogajanja. Razgovorjal se je samo o nekaterih podrobnostih bodočih pogajanj, in sicer v precej nedoločeni obliki. Nekateri politični krogi v Budimpešti pa kljub temu smatrajo, da Bossijev obisk ni imel pozitivnih rezultatov. Poudarjajo, da je treba dati Rumuniji časa, da dokonča pogajanja z Bolgarijo. Rumunija želi pridobiti na času, da uredi tudi svoje notranje zadeve, toda državi osi Rim-Berlin in Madžarska ne bodo mogle dolgo mirno gledati dosedanj rumunski način postopanja z Madžarsko.

Budimpešta, 9. avg. e. (MTI). Budimpeštanski politični krogi še vedno smatrajo, da se položaj po obisku rumunskega poslanika Bossija ni izpremenil. To izhaja tudi iz obvestila, da je poslanik Bossi službeno obiskal predsednika vlade in madžarskega zunanjega ministra, ni pa bil pooblaščen, da bi izročil ali sprejel kakšne predloge o reševanju spornih vprašanj med Madžarsko in Rumunijo. Dasi je bilo Bossijevo bivanje v Budimpešti zelo kratko, je zastopnik rumunske vlade vendarle imel priložnost seznaniti se s stališčem madžarske vlade.

V madžarskih političnih krogih poudarjajo, da Bossi ni mogel zvesti ničesar novega, ker so bile že v Monakovem določene smernice za reševanje spornih vprašanj na Balkanu in v Podunavju in je bila o tem obveščena tudi rumunska delegacija v Solnogradu. Po mnenju diplomatskih krogov v Budimpešti je Bossi samo prebil led, stvarno pa je bila njegova misija brez praktičnega pomena za nadaljnji razvoj dogovora o tem vprašanju. V službenih krogih vlade glede pogajanj z Rumuni največja rezerviranost.

Bukarešta, 9. avg. e. (DNB). Odposlanec rumunske vlade poslanik Bossi, ki se je mudil večeraj v Budimpešti je izročil madžarski vladi izjavo svoje vlade, da je pripravljena navezati stike z madžarsko vlado in pričeti pogajanja glede madžarskih zahtev. V Budimpešti poslanik Bossi ni vodil nobenih pogajanj. To bosta opravili poznejše delegaciji obeh držav.

Pred sestankom v Craiovi

Vprašanje vrnitve Dobrudže Bolgariji bo dokončno rešeno že v par dneh

Sofija, 9. avg. e. V teku večerašnjega dne je po razgovorih beograjskega poslanika Cadere s predsednikom bolgarske vlade in z bolgarskim zunanjim ministrom politična javnost pričakovala, da bo vlada objavila službeno poročilo o poteku razgovorov in o sestavi delegacije, ki naj bi se pogajala z rumunskimi predstavniki glede Dobrudže v Craiovi. Toda službenega ko-

muniqueja ni bilo in tudi ne poročila o sestavi bolgarske delegacije, razen poročila, da so že imenovani člani te delegacije.

V političnih krogih so si to razlagali tako, da bolgarska vlada pričakuje, katere delegate bo imenovala rumunska vlada in bo bolgarska vlada šele nato določila dokončno sestavo svoje delegacije. Od tega, ali bosta v rumunski delegaciji predsednik vlade Gigurtu in zunanji minister Manolescu, je odvisno, ali bo v bolgarski delegaciji Filov in zunanji minister Popov. V Sofiji pa smatrajo za gotovo, da bodo bolgarski delegati odpotovali na pogajanja v teku današnjega dne. Iz zanesljivih virov se tudi izve, da iz Bukarešte niso še prišli konkretni predlogi. Danes se bo položaj vsakega razčistil in pričakovati je, da bo vprašanje Dobrudže rešeno še ta teden, najkasneje pa v začetku prihodnjega tedna.

Sofija, 9. avg. e. Danes se sestane ministrski svet. V političnih in diplomatskih krogih menijo, da je sestanek v zvezi z imenovanjem delegacije, ki se bo pogajala v Craiovi glede Dobrudže.

Turški glas o pogajanjih

Carigrad, 9. avg. e. V turških političnih krogih se zelo zanimajo za pogajanja med Rumunijo, Bolgarijo in Madžarsko. Bolgarija in Rumunija sta prijateljski državi in rešitev spornih vprašanj med njima ter sosednimi državami more samo ustaliti razmere na Balkanu. Turški tisk opozarja v zvezi s pogajanjimi med Rumuni, Madžari in Bolgari na turški živeli v Dobrudži. Turški tisk predlaga, naj se turškemu življu v Dobrudži omogoči prodaja premoženja in vrnitev v Turčijo.

Internacija židovskih novinarjev

Bukarešta, 9. avg. AA. (DNB). V neko koncentracijsko taborišče so odpeljali 22 židovskih novinarjev, zvečine nezaposlenih, ker so delali proti državnim interesom. Med njimi je tudi bivši ravnatelj židovskega tista Adeverula, ki ga je vlada pred kratkim ustavila.

Splošna ofenziva proti Angliji

Po vesteh iz Rima se je začel splošen napad Nemčije in Italije na vse ozemlje pod angleško zastavo — Prodiranje italijanske vojske v Angleški Somaliji

Rim, 9. avg. e. V političnih krogih smatrajo sedanje italijanske vojaške operacije v Afriki za začetek splošne ofenzive osi Rim-Berlin proti Angliji in njenemu imperiju. Napad na Anglijo se ne omejuje na angleško otočje, temveč se razširja na vse ozemlje pod angleško zastavo. Pogrešno bi bilo misliti, da hočeta Nemčija in Italija izvesti napade na Anglijo samo preko Rokavskega preliva. Cilj osi Rim-Berlin je, da se uniči angleški imperij, ne da bi pri tem bili državi osi preveč oslabiljeni. V rimskih političnih krogih posvečajo veliko pozornost dogodkom v Podunavju in na Balkanu ter glede tega menijo, da nameravata Nemčija in Italija urediti Evropo pred koncem sedanje vojne. Zavzetje Londona ne bi bilo nič drugega kakor samo ena izmed vojnih epizod in brez pravega pomena v zvezi s celotnim problemom, ki ga rešujeta Nemčija in Italija v Evropi. Napad na Anglijo se vrši na mnogo bolj široki podlagi, kot je prehod preko Rokavskega preliva.

Rim, 9. avg. s. (Columbia B. C.). Italijanska vojska sedaj v dveh smereh prodira proti Berberu in Angleški Somaliji. Kakor se zdi, ima italijansko prodiranje v Somalijo večje strateške cilje. Najbrže naj bi pripravilo napad na angleško trdnjavo Aden, ki kontrolira pomorske poti med Indijskim oceanom in Rdečim morjem. V italijanskih krogih poudarjajo, da bo že po zasedbi Angleške Somalije za angleške ladje promet po tej morski poti zelo otežkočen.

Angleški komunikacije

Kairo, 9. avg. s. (Reuter). Večerašnji komunikacije poveljstva angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja, da so izvršili angleški bombniki uspešen napad na pristanišče v Massauu v Eritreji. Ugotovljenih je bilo več direktnih zadetkov bomb. Neka bomba je zadela neko podmornico v luki druga pa neko vojno ladjo. Prav tako je bil poškodovan eden izmed pomolov. Vsa angleška letala so se vrnila s tega poleta.

Angleška letala so izvršila tudi vrsto izvidniških poletov nad italijanskim ozemljem. Skupina angleških bombnikov je napadla ladje in skladišča v Bardii v Libiji, blizu egiptajske meje. Ena izmed bomb je razdejala neko veliko zgradbo v pristanišču.

Neki angleški hidroplan je bil sestreljen o priliki izvidniškega poleta nad Tobrukom v Libiji. En član posadke se je pri padcu letala ubil, ostale pa so Italijani ujeli, med njimi tri ranjene.

Komentarji londonskih listov

London, 9. avg. s. (Reuter). Angleški listi se obširno bavijo z vojaškim položajem v Afriki. Glede italijanske napada na Angleško Somalijo pravijo listi, da je edina strateško važna točka v Somaliji luka

Berbera, ki pa Italijanom tudi ne bi mogla mnogo koristiti, ker angleško vojno brodovje obvladuje morja.

»Times« pravijo, da angleška pomorska plovba ne bi bila ogrožena niti v primeru, če bi Italijanom uspelo zasedeti vso Somalijo, od česar pa so še zelo daleč.

»Daily Express« piše, da je prav sprejemba položaja v Džibutiju omogočila Italijanom, da so od defenzive prešli v ofenzivo.

Listi razpravljajo tudi o izgledih pripravljene italijanske ofenzive proti Egiptu.

»Daily Express« se bavi tudi z možnostjo ofenzive v dveh smereh, bodisi ob morjski obali, bodisi preko južnih oaz proti Nilu. »Times« opozarjajo, da branijo Egipt najboljše angleški vojaki, namreč Avstralci

in Novozelandci. Poleg tega pa imajo Angleži možnost, da preko Rdečega morja pošljejo v Egipt vedno ojačenja.

»Daily Express« se bavi tudi z možnostjo angleških letalskih napadov na Italijo. List pravi, da so za sedaj taki napadi nemogoči, ker po zlomu Francije angleška letala nimajo več na razpolago vzletišč v Franciji. Toda v dveh mesecih, pravi list, bodo noči dovolj dolge, da bodo angleška letala lahko podvzela take napade tudi iz Anglije.

Jutri seja italijanske vlade

Rim, 9. avg. e. (TCP). V soboto se bo sestel italijanski ministrski svet pod predsedstvom predsednika vlade Mussolinija. Na dnevnem redu so zelo važna vprašanja.

Letalski spopad nad Kanalom

Nemško in angleško poročilo o največji letalski bitki nad Rokavskim prelivom v sedanji vojni

Berlin, 9. avg. s. (Ass. Press). Sinoči je bilo objavljeno posebno nemško vojno poročilo o uspešnih napadih nemških motornih ladij in letal na angleške ladje v Rokavskem zalivu.

Zjutraj je skupina motornih torpedov napadla konvoj angleških hladilj ter potopila neko petrolejsko ladjo z 8000 tonami in dve trgovinski ladji s 5000 oziroma 4000 tonami. Na neki manjši petrolejski ladji je bil povzročen požar. Vse nemške motorne torpedovke so se vrtnile v svoja oporišča. Večera dopoldne so nato nemški strogolci napadli skupino ladij v Kanalu in potopili 12 angleških ladij s skupno približno 55.000 tonami. Ob tej priliki je bilo v letalski bitki z angleškimi letali sestreljenih 5 angleških lovskih letal.

V nadaljnjih letalskih bitkah je bilo v teku dneva sestreljenih še 29 angleških letal. Nemške izgube so znašale samo 2 letala.

London, 9. avg. s. (Reuter). Velike skupine nemških letal pa tudi motorne torpedovke so večeraj napadle ladje v Kanalu. O napadih in bojih sta izdala letalsko in mornariško ministrstvo sinoči skupni komunikacije, ki pravi:

Zjutraj v mraku je skupina nemških motornih torpedovk napadla konvoj angleških ladij v Kanalu. V teku bojev je bila ena nemška motorna torpedovka potopljena, druga pa težje poškodovana. Tri angleške trgovinske ladje so bile zadete od torpedov in so se potopile.

Večera zjutraj in pozneje v teku dneva so nato nemški strogolci v spremstvu lovskih letal ponovno napadli isto skupino

ladij. Točni podatki o teh napadih se niso znani, vendar je bilo več angleških ladij pri napadu zadetih.

V letalskih bitkah je bilo v teku dneva nad Kanalom sestreljenih najmanj 53 nemških letal. Angleške izgube v teh bojih so znašale 16 lovskih letal.

O teh bitkah javljajo nadaljnje podrobnosti:

Nemška letala so izvedla svoje napade na konvoj z oporišč v severni Franciji. Na nemški strani je sodelovalo pri napadih skupno več sto letal. V glavnem so napadla nemška letala trilateral, in sicer vedno v zelo velikem številu. Pri prvem napadu ob 9. zjutraj je sodelovalo 50 nemških bombnikov strogolcev, spremljalo pa jih je večje število lovskih letal. Drugi napad je sledil ob 11.30 dopoldne. Izvršil ga je približno 150 strogolcev v spremstvu lovskih letal. Približno enako število letal je sodelovalo pri tretjem napadu med 16. in 17. popoldne. Nemška letala so priletela v višini 7000 m. V teku dneva so Angleži sestrelili 19 nemških bombnikov in 34 lovskih letal. Med sestreljenimi letali so najnovejša lovka letala Heinkel 113, nadalje Messerschmitti 110 in 109 ter strogolci Junkers 87 in 88.

Nemški napadi so bili zelo skrbno pripravljeni in izvedeni. Nemci so se v glavnem zanašali, da bo zaradi hitre izvedbe napad uspel. Angleži pa so se zelo uspešno branili. V borbo so posegla najprej lovka letala Hurricane iz višine 5000 m, nato so prišli na pomoč tudi Spitfirei. Nemška letala so v teku bojev dobivala vedno nova ojačenja. Angleška letala so operirala po

dobrem taktičnem načrtu. Ena sama eskadrila Hurricanejev je sestrelila 21 nemških letal. Spitfirei so končno zasledovali nemška letala še do francoske obale.

London, 9. avg. s. (Ass. Press). Večera popoldne je moralo na angleških tleh zasolino pristati nemško letalo, ki se je udeležilo napada na angleški konvoj. En član posadke nemškega letala se je pri pristanku ubil, drugi pa je bil rane.

Nemška letala nad Anglijo

London, 9. avg. s. (Reuter.) Letalsko ministrstvo je objavilo davi naslednji komunikacije:

Preteklo noč so nemška letala metala izolirane bombe v območju Dovrske ožine in Bristolkega kanala kakor tudi na severovzhodno Anglijo. Več hiš je bilo poškodovanih. Pet bomb je padlo na stanovanjski del nekega mesta v srednji Angliji. Neka hiša je bila popolnoma porušena, več drugih pa je bilo resno poškodovanih.

Dosedanja poročila javljajo, da so vsi ti napadi zahtevali le manjše število žrti. Nekaj oseb pa je bilo poškodovanih resneje in več poškodb je bilo smrtnih.

Angleški hidroplani nad Norveško

London, 9. avg. s. (Reuter.) Admiralteta javlja, da so letala vojne mornarice uspešno napadla bencinska skladišča v Dolviku na Norveškem, 8 km južno Bergena. Bombe so bile vržene na tri bencinske tanke, ki drže skupno 7000 ton bencina. Največji tank je med napadom zletel v znak, ostala dva pa sta bila isto tako močno poškodovana. Eden je pričel goreti. Letala so napadla tudi bencinske črpalke in skladišča v bližini ter so povzročila tolikšne požare, da so bile najbrž vse skladiščne naprave uničene. Vsa angleška letala so se vrnila s tega poleta.

New York, 9. avg. s. (DNB.) Ameriška poročila iz Anglije javljajo, da se je zadnje čase ponovno začelo 5 angleških letal, ker so zadelo ob žice balonske zapore. Ameriški poročevalci ugotavljajo, da so imeli zaradi teh zapor doslej Angleži večje izgube kakor pa Nemci.

Vorošilov — podpredsednik ruske vlade

Moskva, 9. avg. AA. (Tass). Vsa ruska javnost toplo pozdravlja dekret, po katerem je Vorošilov postal podpredsednik sovjetske vlade. Ta dekret je pred kratkim izšel.

Riga, 9. avg. AA. (DNB). V znak priključitve Letonske in Sovjetsko unijo so opolnoči preuredili uro po moskovskem času. Tudi letonsko državno zastavo in državni grb so nadomestili s sovjetskimi.

Sladkorna proizvodnja v Rusiji

Moskva, 9. avgusta. AA. (DNB). Letos so v Sovjetski zvezi zasedli s sladkorno peso 1.185.000 ha zemlje. Tu niso vračunana zemljišča, ki jo jih s sladkorno peso zasedali v Besarabiji, Bukovini in v tistih krajih, ki jih je Finska morala odstopiti Sovjetski zvezi.

Neuspeli ameriških izolacionistov

Senat Zedinjenih držav je izglasoval predsedniku Rooseveltu pooblastilo za mobilizacijo v mirnem času

Washington, 9. avgusta. (United Press.) Ameriški senat je sinoči s 71 proti 7 glasovi izglasoval pooblastilo predsedniku Rooseveltu, da sme v mirnem času mobilizirati nacionalno gardo in rezerve v višini približno 400.000 mož. Izid glasovanja pomeni za vlado velik uspeh, ker so izolacionisti močno nasprotovali sprejetju tega pooblastila.

Iz sinočnjega glasovanja je razvidno, da bo tudi predlog za uvedbo vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah senat gotovo odobrila.

Washington, 9. avg. s. (Ass. Press.) Ameriška vlada je predložila kongresu v odobritev kredit 200 milijonov dolarjev za ustanovitev novih letalskih tovarn.

Tvorinci Packard je bil dovoljen kredit 8 milijonov dolarjev, ki bo porabljen za pospeševanje proizvodnje motorjev Rolls-Royce za angleško in ameriško vojsko.

Ostavka ameriškega ministra

Washington, 9. avg. AA. (Reuter.) Minister Farley je podal ostavko, ki jo je Roosevelt sprejel. Ostavka velja od 31. avgusta. Farley je postal minister že leta 1933. Preteklo leto je kot predsednik demokratskega nacionalnega odbora v veliki meri pripomogel, da je bil Roosevelt imenovan za predsedniškega kandidata.

Nemško svarilo švedski

Berlin, 9. avg. AA. (DNB.) Včerajšnja »Berliner Börsen-Zeitung« objavila članek, v katerem pravi med drugim:

Švedski narod se mora zavedati, da se mora opredeliti napram dejstvu, da večina švedskega tiska se ne more razumeti znakov časa in kar obzbuja izginotje britanskega in francoskega vpliva v Evropi. Toda glede na sedanji položaj je mnogo resnejše še dejstvo, da tudi poluradni viri, zlasti pa poluradna agencija »Tindignas Telegrams« prinaša obširna poročila naših nasprotikov in daje s tem še nadaljnjo korajžje švedske mu tisku. Zaradi primerov je treba poudariti vlogo, katero je odigral švedski radio o priliki nemških vojaških operacij na Norveškem. Tedaj je švedski tisk širil bombastične proglase pobegle vlade ter je z objavljanjem lažnih poročil o položaju na bojišču vedno znova hujskal Norvežane k nesmiselnemu odporu, ki je norveški narod po nepotrebnem veljal mnogo krvi. Če primerjamo poročila, lahko ugotovimo, da objavlja švedski radio največ Reuterjeve vesti. Zlasti pa rad opozarja na nevarne vesti ameriškega tiska, ki so večinoma sestavljene v duhu, ugodnem za Anglijo. V svoji večerni oddaji 30. julija letos je švedski radio neposredno po poročilu britanskega admirala objavil celo tuji službeno poročilo »iz štaba generala de Gaulle«, francoskega emigranta, katerega so Angličje kupili, da pošilja francoske vojske v smrt na račun Anglije. Po vsem tem, nas ne bo niti najmanj začudilo, če bomo v kratkem iz švedskega radia slišali tudi službena poročila »iz glavnega štaba« Hajle Selasija, Ahmeda Zoga in drugih osebnosti, ki se pojavljajo na pozornici angleškega političnega lutkovnega gledališča. To nas ne bo nič motilo, tem manj, ker je na odgovornem mestu v švedskem radiu še zmerom isti človek, ki je tedaj, ko je bil zapašen, naj bi prenašal govor vodje rajha, ki je bil takrat svetovno zgodovinskega pomena, odgovoril z brezobzirnimi besedami, katere smo si mi v Nemčiji dobro zapomnili.

Švedska ladja torpedirana

Stockholm, 9. avg. AA. (Stefani.) Švedska ladja »Athos« (25.000 ton) je bila torpedirana v Severnem morju. Dva potnika sta izginila.

Proces v Riomu

Vichy, 9. avg. s. (Ass. Press.) V Riomu se je pričela včeraj razprava proti bivšim francoskim ministrom, ki so obtoženi krivde za vstop Francije v vojno. Po formalni otvoritvi razprave je sodišče odgodilo zasedanje do prihodnjega tedna.

London, 9. avg. s. (Reuter.) K otvoritvi procesa v Riomu je izjavil snovi general de Gaulle, da so oni, ki so res krivi za katastrofo Francije, tisti, ki niso zamerili organizaciji francoske armade, zlasti pa mehanizaciji armade. De Gaulle je dejal, da sta po njegovem prepričanju najmanj dva taka krivca na vodilnih položajih v sedanji vladi v Vichyju.

Vprašanje Indokine

Vichy, 9. avg. AA. (Havas.) V zvezi z razmerjem med Francijo in Japonsko pravijo listi, da so se francoske vlade zmerom prizadevale, da se ustvari sodelovanje med Francijo in Japonsko na Daljnem vzhodu. Konc junija so krajevne oblasti sporazumno s francosko vlado proglasile zaprtje kitajsko-indijske meje. Skoraj ob istem času je odšla v Indokino gospodarska misija, da sklene gospodarski dogovor med Francijo in Japonsko, da se popravi razmerje med obema državama. Pričakovati je ugodnih rezultatov razgovorov med zastopniki obeh držav.

Pospeševanje kmetijstva na Bolgarskem

Sofija, 9. avgusta. AA. (DNB.) Bolgarski kmetijski minister je podal izjavo, v kateri je rekel, da zavzema eno najvažnejših mest v kmetijskem programu vlade delo za povečanje dohodkov od zemlje. Minister je rekel, da so metode za obdelovanje zemlje na Bolgarskem tudi dandanes še mnogo preveč primitivne, zlasti kar se tiče gnojenja. Po drugi strani pa vlada ustvarila pogoje za intenzivnejše gnojenje, obenem pa bo povečala uvoz umetnih gnojil. O tem so se že začela pogajanja z Nemčijo. Vlada se bavi z načrtovanjem, da bi zgradila več tovarn za umetna gnojila na Bolgarskem.

Vprašanje ameriških živil za Evropo

New York, 9. avg. s. (Columbia B. C.) Včerajšnji listi se bavijo s poročilom bivšega ameriškega poslanika v Bruslju Cudahya o položaju v Belgiji.

»New York Daily News« se zavzema za to, naj bi ameriška vlada prisilila Anglijo, da ta v toliko opusti blokado Nemčije, da bi mogla Amerika poslati Belgiji na pomoč primerne količine živeža. Nasprotno pa se »New York Post« izraža proti vsaki taki pomoči ter pravi, da bi Zedinjene države s pošiljanjem živeža v Belgijo podpirale Nemčijo. List navaja, da so po njegovih informacijah pred 14 dnevi zaloge pšenice v Belgiji zadostovale še do konca novembra ter se sprašuje, kje so sedaj te zaloge.

Evropski otroci v Ameriki

Washington, 9. avg. s. (Columbia B. C.) Kongres je glede prevoza otrok iz Evrope v Ameriko na ameriških ladjah določil omejitve, da sme biti v Ameriko prepelanih skupno samo 200.000 otrok, starih pod 16 let. Otroci smejo ostati v Zedinjenih državah samo 2 leti. Cim se bo evakuacija pričela, bodo ameriške ladje prepeliale po 50.000 otrok na mesec.

Egiptski bombaž za Anglijo

London, 9. avgusta. AA. (Reuter.) Včeraj je bilo objavljeno službeno poročilo da je britanska vlada sklenila pogodbo za odkup celotne letošnje egiptške žetve bombaža. Pri tej priliki pripominjajo, da porabijo angleške tekstilne tovarne v lastniški pokrajini normalno tretjino vse žetve egiptškega bombaža brez ozira na velike količine ameriškega bombaža, ki ga prav tako te tovarne porabijo.

Egiptska meja, 9. avg. AA. (DNB.) Angleško-egiptski dogovor o bombažu, ki se je o njem toliko govorilo, bo v praksi takšen, da bo v odobru, ki ga je določila britanska vlada, sedel samo en zastopnik Egipta, vsi drugi pa so Angličje. Ta odbor bo organiziral prodajo bombaža. Egiptski list »Misria« piše v zvezi s tem, da bi Egipt rajši videl, če bi se njegov bombaž prodal brez tega britanskega odbora.

Berlin, 9. avg. s. (DNB.) V objavi angleške vlade, da bo nakupila vso letino egiptškega bombaža, vidijo nov poskus Anglije, da bi pridobila Egipt za vstop v vojno ob angleški strani. Deslet je na ravno Anglija s svojo blokado onemogočala Egiptu, da bi izvažal svoj bombaž. Tudi če sedaj Anglija res kupi bombaž v Egiptu, ga bo mogla izvažati samo po velikem ovinku okoli Južne Afrike. Nekatera poročila pa celo javljajo, da bo Anglija kupila samo polovico bombažev žetve v Egiptu, nakar bodo seveda za Egipt nastale velike težave glede prodaje druge polovice. Tudi cene, ki jih Angličje ponujajo za nakup, so neugodne. Nekateri egiptski listi se zavzemajo za to, da bi Egipt angleško ponudbo glede nakupa bombaža odklonil.

Eksplodije v Italiji

New York, 9. avg. s. (Columbia B. C.) Iz Rima javljajo, da so nastale včeraj v dveh italijanskih tovarnah orožja in municije eksplozije. V Piacenzi je bilo ubitih 39 delavcev, ranjenih pa več sto. V Luccu ob Corskem jezeru je eksplozija v neki manjši tovarni orožja ubila tri delavce in ranila 6.

Potopljene ladje

London, 9. avg. s. (Reuter.) Admiraliteta potrjuje izgubo angleške podmornice »Osbold«, katere potopitev je javilo že službeno italijansko poročilo.

London, 9. avgusta. AA. (Reuter.) Po poročilih iz Ranguana je pričakovati, da se je ladja »Kemenedi« (730 ton) potopila.

»Clair« na povratku

New York, 9. avg. s. (Reuter.) Angleško prekoceansko potniško letalo »Clair« je včeraj nastopilo povratni polet v Anglijo. Letalo leti zopet preko Montreala in Novega Fundlanda.

Finska ne more več izvažati masla

Curih, 9. avg. br. (Ass. Press.) Iz Helsinkov poročajo, da je finska vlada obvestila nemško, da letos Finska ne bo mogla izvoziti v Nemčijo nikakršnega surovega masla. Se lani je Finska Nemčiji dobavila 75.000 ton masla, letos pa se je niena produkcija tako zelo zmanjšala, da bodo morali celo na Finskem surovo maslo racionirati.

Nesreča indijskega podkralja

Bombay, 9. avg. s. (Reuter.) Na svojem inspekcijskem potovanju po Indiji se je podkralj lord Linlithgow lažje poškodoval na nogi. Podkralj pa kljub temu nadaljuje svoje potovanje. Netočna so poročila, da bi bil na podkralja izvršen atentat.

Ukrepi proti slovaškim emigrantom

Bratislava, 9. avgusta. AA. (DNB.) Notranji minister sestavlja seznam oseb n postopek o priliki zaplenbe imetja vseh tistih slovaških državljanov, ki so po 14. marcu 1939 odšli v tujino in ki so v tujini delovali proti slovaški državi in proti slovaški narodni stvari.

Terorizem na Kitajskem

Sanghaj, 9. avgusta. AA. (Reuter.) V zadnjem času se je ponovno pojavilo teroristično delovanje. Razbojnik so odpravili neznanomak precejšnje število imovnih Kitajcev. Posamezni ugledni prebivalci dobivajo grozilna pisma. Mem prvimi je dobil grozilno pismo nadškof Ivan, starešina rusko-pravoslavne cerkve na severnem Kitajskem.

Za 15.000 kolkov ukradla

Ljubljana, 9. avgusta

V trafiko Ivane Dolarjeve na Tyrševi cesti v Mathianovi hiši je stopil snoči ob 20 okrog 35letni mož v elegantni sivi obleki in zahteval 10 »Drina« cigaret. Ko mu je mlada prodajalka že postregla, je tik za njim stopil v trafiko drugi, približno enako obločen mož, ki je v nemškem jeziku zahteval »Die Woche«. Ko je dobil časopis, pa je drugi možki vzel iz žepa pravek aspirina, ki ga je použil, in prosil prodajalko za kozarec vode. Nič hudega sluteca prodajalka je pustila oba možka, ki se navidezno nista poznala, v trafiko, sama pa je stopila po vodo v kuhinjo tik za lokalom. Takoj se je vrnila v trafiko, kjer pa možkih ni več našla. Mislija je, da se je tuju, ki jo je prosil za vodo, preveč

mudilo, naenkrat pa je opazila, da je izginila s pulta mapa s koleki. Prodajalka je prestrašena zavpila in stekla na ulico v veri, da bo drzna tatova opazila kje v bližini, toda zaman. O drzni tatvini je takoj obvestila lastnico, ta pa policijo, ki je jela zasledovati tatova.

V ukradeni mapi je bilo 18 kolkov po 250 din, 70 kolkov po 20 din, 170 kolkov po 10 din, 300 po 5 din, 20 po 3 din in 450 po 2 din. Skupna škoda znaša 15.000 din.

Prodajalka pravi, da je prvi možki, ki je zahteval cigarete, govoril hrvaško in je imel na glavi siv klobuk. Mož je srednje postave, kratko pristrižen brčic in okroglega obraza. Drugi možki je bil tudi v sivi obleki, le da je nekoliko večji od prvega. Policijski organi so že snoči pregledali vse lokale, pa tatov niso mogli izslediti. Ni izključeno, da sta navidezna tuja v resnici Ljubljancina, ki sta takoj po tatvini zbežala domov v stanovanje, kjer se sedaj skrivata.

Kulturni festival na Jesenicah

na katerem nastopi nad 1800 sodelujočih, bo ena največjih letošnjih prireditev v Jugoslaviji

Jesenice, 8. avgusta.

Priprave za jesenski kulturni festival in II. športne igre KID so v polnem teku. Večer za večerom ima na stotine pevcev, igralcev in godbenikov skupne za sobotni in nedeljski nastop. Prireditelj bo razdelil v dva dela. To soboto in nedeljo bo kulturni del prireditve, na katerem bo sodelovalo okoli 900 godbenikov, pevcev, igralcev, stativov, telovadcev in telovadk. Drugo soboto in nedeljo pa športni del prireditve, na katerem bo v vseh lahkoatletskih panogah nastopilo nad 900 tekmovalcev in tekmovalk. Vršile se bodo tudi nogometne tekme, veliko zanimanje pa vlada med občinstvom za boksarske tekme, pri katerih bodo merili svoje moči in sposobnosti razen domačih mojstrov najboljši boksarji Jugoslavije.

Sporod kulturnega dela prireditve: Sobota 10. avgusta ob 17.45: Fanfare. Ob 17.50: O. Župančič, »Kovašica«, zborna deklamacija.

Ob 17.55: Slavnostna otvoritev festivala, dviganje državne zastave in nagovor tehniškega ravnatelja KID g. dr. inž. Hermana Klinarja.

Ob 18.: Telovadni nastop. Sodelujejo sodelavci, člani Sokola z Jesenic in Koroške Bele-Javornika in fantovskih odsekov z Jesenic in Koroške Bele.

Ob 20.: Uprizoritev narodnega igrokaza »Plavž« na prostem. Igrokaz je spisal pisatelj g. France Klinar z Jesenic.

Sodelujejo sodelavci, igralci, pevci in godbeniki z Jesenic, Javornika in Koroške Bele.

Nedelja 11. avgusta:

Ob 9.: Sv. masa na športnem igrišču KID.

Pri obredu igra godba KID z Jesenic.

Ob 10.: »Gorenjska kmetijska ohceta« Prikazovanje narodnih običajev in narodnih noš. Po ustnih izročilih starih Gorenjcev in Gorenjk priredil g. France Klinar.

Ob 15.: Pevski in glasbeni koncert. Sodelujejo pevski zbori in godbe na pihala z Jesenic, Javornika in Koroške Bele.

Ob 18.: Orodna telovadba telovadcev in telovadk.

Ob 20.: Zaključek glasbenega in prosvetnega festivala ob petju himne »Hej Slovanci«, ki jo bodo peli vsi pevski zbori in vsi navzoči.

»Gorenjska kmetijska ohceta« bo filmarna. Pevski in glasbeni koncert bo prenašal Radio Ljubljana. Na Jesenicah se ni bilo kulturne prireditve, pri kateri bi sodelovalo toliko ljudi iz vseh taborov. Zastopane bodo vse panoge prosvetne in telesne vzgoje. Na pevskem in glasbenem sporedu so krasne narodne in umetne pesmi in dela slovenskih skladateljev. Ob zvokih živahnih koračnic pa bodo na stadion strumno prikorakali v lepo izraznih vrstah naš mladih in zastavni borci, ki bodo nastopili s simboličnimi prostimi vajami in na vseh glavnih orodjih.

Ravnatelj Djinovski se je težko ponesrečil

Pri Plitvičkih jezerih, kjer se je pripetila avtomobilska nesreča, mu je zlomilo obe nogi

Ljubljana, 9. avgusta

Pri Plitvičkih jezerih, in sicer med Plitvičkim Leskovcem in jezerom Labudovcem se je pripetila včeraj težka avtomobilska nesreča. Samo srečnemu naključju je treba pripisati, da njene posledice niso mnogo huje. Skupaj sta trčila dva avtomobila in sicer osební, ki ga je šofiral lastnik žage iz Jospidola Josip Brožnič, in pa tovorni avto trgovca Oreškovića iz Rakovice pri Slunju. V osebnem avtomobilu so se peljali ravnatelj žage »Vihar d. d.« iz Saborkega Ivan Žic, sušarški trgovec Milutin Mance in ravnatelj Podunavsko-jadranske banke iz Ljubljane Ljubomir Djinovski.

Ko je osební avto privozil na kraj med Plitvičkim Leskovcem in jezerom Labudovcem, je prišlo na ovinku do usodnega srečanja s tovornim avtomobilom. Avtomobila sta trčila skupaj. Osební avto, ki je bil na robu ceste, je z vso silo udaril v ograjo in jo porušil. V naslednjem trenutku se je prevrnil v dobrih 20 m globok prepad. Med padanjem je na vso moč udarjal ob zemljo. Tako se je kotil dol dobrih 10 m, dokler se k sreči ni ustavil ob brzojavnem drugu. Če bi se bil zavalil še

en meter globlje, bi bil padel v jezero in vsi potniki bi bili utonili.

Šofer tovornega avtomobila je ves prestrašen gledal, kako se osební avto kotil po strmem pobočju proti jezeru. Pognal se je s svojim tovaršem za njim, da bi pomagala potnikom. Ko sta prihitela do prevrnjenega avtomobila, sta opazila, da so trije potniki onesveščeni in okrvavljeni. Iz avtomobila so se čuli klici enega potnika: »Na pomoč! Na pomoč! Takoj so bili poklicani prebivalci bližnjih vasi in z njih pomočjo so vse tri žrtve avtomobilske nesreče potegnili iz avtomobila. Prenesli so jih na tovorni avto in odpeljali v koroško bolnico, kjer so jim zdravniki takoj nudili pomoč. Lastnik avtomobila Brožnič je dobil težke poškodbe, ravnatelj Djinovski mu je pa zlomilo obe nogi. Druga dva potnika sta pa odnesla le lažje poškodbe.

Na željo ranjenih potnikov je bil takoj brzojavno poklican iz Zagreba znani kirurg dr. Budisavljevič, ki je takoj prišel na Plitvička jezera ter nudil ponesrečenemu zdravniško pomoč. Stanje Josipa Brožniča in ravnatelja Djinovskega je precej težje, toda njuno življenje ni v nevarnosti.

Praznik Sokola na Ježici

V nedeljo priredi v proslavo svoje 20 letnice javen telovadni nastop

Sokolski nastopi, ki so prejšnja leta nedeljo za nedeljo od zgodnje pomladi pa tja do jeseni, nudili užitek našemu ljudstvu in ga v vedno večjem številu utrjevali v prepričanju o koristnosti sokolske vzgoje po telovadnicah za naš narod, so letos zaradi izrednih prilik bolj redki. To bi morda v marsikomu vzbudilo viden zastonj, da delu, nazadovanje Sokola, ali celo malodušja, morda bi komu celo povzročilo prijetne in vesele urice, da ni vzrok za to iskati povsem v drugih pogojih. Vsakdo ve, da ni zapreke, ki bi mogla ustaviti ali celo uničiti sokolsko delo ali celo sokolske ideje. Sokoli so vedno na delu, vedno in povsod so dokazali, da ni sile na svetu, ki bi mogla oznanjevalcem nesmrtnih Tyrševih idej braniti in preprečiti, da ne bi oznanjali in utrjevali edino odrešujoče ljubezni, bratstva in vzajemnosti slovenskih narodov. Če zaradi izrednih prilik ne more polagati toliko važnosti na zunanost, se toliko več stori v notranjem prepričanju sokolskih in sokolske ideje naklonjenih src.

Tudi Sokol na Ježici, ustanovljen pred 20 leti, je zvest oznanjevalec te misli, češar ne kaže samo sedaj ob svoji 20letnici, temveč skozi vso to dolgo in burno dobo svojega obstoja. Neomahljiv in odkrit pa postane napram nasprotnikom, delaven v lastnem krogu, si je pridobil vedno več prijateljev pri svojem delu. Lahko se trdi, da je bilo in je tudi še danes sokolsko društvo Ježica eno najmarljivejših in najdelavnejših v kamniškem okrožju. Ni je bilo prireditve in sokolskega nastopa v tem okrožju, na katerem ne bi društvo aktivno sodelovalo. Številni telovadni oddelki so čisto izpolnili vrzeli domačih društev kamniškega okrožja. Sokol Ježica pa tudi ni zamudil nobene prilike, da se ne bi v večjem ali manjšem številu udeležili aktivno vseh mogočih sokolskih manifestacij v domovini. Imena Maribor, Zagreb, Novi Sad, Beograd, Skopje, Sarajevo, Split, Sibenik, da Ljubljane niti ne omenjamo, bodo pač s svojimi mogočnimi vtisi sokolske moči in lepote, za vedno ostala neizbrisno zapisana v srcih bratov in sester: Sofija, posebno pa zlata Praga, pa bodo vedno s svojimi nepozabnimi vtisi

dokazovali, do kam sega in kje bijejo zvesta sokolska slovenska srca.

Vse svoje ogromno delo pa je Sokol posvečal notranji krepitevi in vzgoji svojega članstva. Pričino se je telovadilo, prirejale gledališke igre, vršila predavanja čisto ob velikem pomanjkanju lastnih vodnikov, pa s tem večjo ljubeznijo do mogočne sokolske ideje bratstva, siovanstva in ciovečanstva.

Skozi skromen pa vendar sokolski dom in njega telovadnico, so šle dolge vrste bratov in sester, utrjuje se v sokolskem evangeliju in lepoti Tyrševih idej. Mnogi so nas zapustili za vedno, mnogi bratje in sestre delujejo po drugih sokolskih društvi, večina pa je ostala doma in marljivo dela.

Ob svoji 15letnici, ko je bila proslava združena z razvitjem društvenega prapora, je sklenil naš Sokol, da čim dostojnejše proslavi svoj 20letni jubilej.

Zal, da danes prilike za to niso niti ugodne, še manj pa primerne. Prvotno zamisljeni načrt »Petrove petletke« je pač bilo treba izpolniti in prilagoditi sedanjim razmeram. Bolj kot kdajkoli je danes potrebno tiho notranje delo in kovanju značajnih in neustrašnih mož in žena, potrebnih našli svobodni domovini. Tega se Sokol Ježica v polni meri zaveda ter je priprčan, da bo najlepše proslavil svoj 20letni obstoj tako, da vsi bratje in sestre posvetijo vse svoje moralne, umske, fizične in materialne sile povzdigi moralne in nacionalne zavesti ne samo svojega članstva, temveč vseh prebivalcev okoliš. Tako bomo na najdosojnejši način dokazali, da se zavedamo svojega poslanstva in svojih nalog, ki jih moramo izpolnjevati radi volje in interesa naroda in domovine.

Kljub vsemu, pa bo Sokol Ježica proslavil svoj 20letni jubilej dela tudi na zunanji s strani, nastopom, za katerega smo priprčani, da bo uspel. Prepričani smo, da bo v nedeljo 11. t. m. popoldne vse pohitelo na prijazno Ježico, zlasti pa bratje in sestre iz Ljubljane in kamniškega okrožja, da skupno z nami manifestirajo voljo in vero v končno zmago ljubezni in pravice.

Bratje in sestre, Sokol Ježica vas kliče in vabi v svoj sokolski krog na svoj domači praznik. Zdravo! J. Kr.

Na grobu br. Maleja ob 10letnici njegove tragične smrti, številno odposlanstvo Sokola I. iz Ljubljane je ob priliki 10letnice tragične smrti br. Toneta Maleja posetilo njegov grob v Bohinjski Bistrici. Žalno komemoracijo na grobu se je udeležilo poleg pokojnikov mater nad 30 članov in članic Sokola I. Članice so obšle grob s cvetjem, br. načelnik pa se je s sledečim nagovorom spominjal pokojnega: 15. julija 1940 je minilo 10 let, ko si odšel iz naših vrst za vedno. Kakor včeraj se mi zdi, ko si ležal na sokolskem Taburnu in so se neštete trume Sokolov in Sokolice posiljavale od Tebe. Ganišev so bile besede br. govornikov ob slovesu. Veličastna in nepozabna je bila Tvoja zadnja pot do tega Tvojega poslednjega kotička. Številni sokolski prapori so se Ti poklonili ob slovesu in zarosile so neštete oči Sokolov in Sokolice. Čeprav je minilo že 10 let, si nam še vedno v živem spominu. Tvoje sokolsko delo, ki si ga tako vestno vršil in za njega žrtvoval svoje mlado življenje pa nam je simbol nezmisljive sokolske volje in požrtvovalnosti in nove trume sokolskih delavcev grede krepko po zaščrtani poti sokolskega dela. Zato kličemo ob 10letnici Tvoje mučniške smrti: Slava Tvojemu spominu! Zopet so zarosile mnoge oči in dolgo se ni mogel nihče ločiti od groba.

Sokol I Ljubljana-Tabor obveča svoje članstvo, da prosiavi Sokolsko društvo Ježica 11. t. m., v primeru slabega vremena pa 15. t. m., 20letnico svojega obstoja združeno z javnim nastopom in prosto zabavo. Pozivamo svoje članstvo, da se tega jubileja udeleži v polnem številu ter pripomore društvu tako k moralnemu, kot tudi gmočnemu stanju. Zdravo! Uprava.

Sokol Semč ob imel svoj javni nastop in akademijo v nedeljo 18. avgusta, ob 15. popoldne. Vabijo se vsa sokolska društva in prijatelji Sokola, da prihitijo v Semč, kjer jih čaka prijetno razvedrilo.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Petek, 9. avgusta: Janez Vianney DANASNE PRIREDITVE
Kino Matica: zaprto
Kino Sloga: Od Narvika do Pariza
Kino Union: Ljubezem ne zarjavi
Kino Šiška: Dunajski zvoki

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marjin trg 5, Kurlat, Gospodarska cesta 4, Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Sin ustrelil očeta

Kranj, 9. avgusta

Novica o strašnem dejanju posestnikovega sina Toneta Dolharja iz Predsedil, ki se je bliskovito razširila po bližnji in daljni okolici, je sprožila med znanci ustreljenega posestnika in mlinarja mnogo govoric, ki so v mnogem neosnovane. Do raznih nesoglasij je prišlo predvsem zato, ker je sin, ki je ustrelil svojega očeta, skušal svoje dejanje prikriti oblastvom z raznimi znaki, ki naj bi oblasti kazali, da gre za reparski umor neznanega človeka. Tako je sin po lastnih izpovedih odprl okno v očetovo sobo, vzel iz njegove denarnice večjo vsoto denarja in ustrelil tudi v svoji sobi v divan, kar naj bi oročnikom dalo povod, da ne sumijo njega, ker je bil tudi on sam napaden od neznanca. Kako premišljeno je bil zasnovan umor, nam kaže tudi vedenje sina po strelu na očeta. Sin Tone je sam prvi začel klicati soseda, skočil je tudi hitro na žago in spravil v obrat domačo elektrarno, da je bilo mogoče v hiši prigrizati luči. Oročniki so zaradi protislovij Toneta Dolharja kmalu osi mli in ga odpeljali v kranjske sodniške zapore, očitno so težko ranjenega očeta Franca Dolharja po navodilu dr. Petriča odpeljali nemudoma v ljubljansko bolnico.

Povod za najrazličnejše govorice v zvezi z umorom je tudi dejstvo, da ni mogoče točno dognati, kaj je pripeljalo Toneta, ki je bil znan kot vreden in priden mladenič, do takega dejanja. Kakor je bilo mogoče ugotoviti dosedaj, je verjetno vladal med očetom in sinom kak spor, verjetno v zvezi z očetovo nagrado. Če France je bil namreč samosvoji človek, pa tudi velik in kolvec in pravdaš. Spor med očetom in sinom je bil gotovo globlji kot se je dalo misliti, vendar nikakor ne opravičuje to sinovega dejanja.

Smrt naprednega gospodarja

Semč, 8. avgusta

Davi se je oglašil mrtvaški zvoni na Vianjem vrhu. Oznajal je smrt posestnika in mlinarja Ivana Hupar

Danes zadnjokrat Ljubezen ne zarjavi! KINO UNION, tel. 22-21
Ljubljenska romanca

V glavnih vlogah: Joan Bennett — Henry Fonda — Alan Marshall in drugi.
Blagajna odprta od 15. ure dalje. Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

NOVO: OD NARVIKA DO PARIZA NOVO:

Filmska reportaža zadnjih vojnih dogodkov, posnetih po vojakih P.K. odredov iz prvih in najopasnějšíh položajev. Predprodaja vstopnic dnevno od 11.—12. in od 15. dalje.
KINO SLOGA, tel. 27-30. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

DNEVNE VESTI

— Iz državne službe. Imenovani so za višje davčne inspektorje davčni inšpektorji Rudolf Kump in Kamnik, Ludvik Avšič in Šmarju pri Jelšah, Viktor Koritnik pri davčni upravi Ljubljana-mesto in Rudolf Zeslin v Novem mestu, v višjo skupino sta pomaknjena davčni inšpektor v Dravogradu Stanko Šnabel in davčni kontrolor pri davčni upravi Maribor-mesto Josip Furman.

— Prepoved izdelovanja gumijastih predmetov. Trgovinski minister je izdal odlok, s katerim se prepoveduje izdelovanje naslednjih gumijastih predmetov: gumijastih čevljev in delov, razen specialnih gumijastih škornjev za delo v vodi, gumijastih preprog, plošč in otroških igračk ter predmetov za okras, zavijanje in vezanje. Izdelovanje teh predmetov se lahko ustavi v 10 dneh.

— Vojaki gojenci za veterinarsko stroko. Veterinarski oddelek vojnega ministrstva razpisuje natečaj za sprejem gojencev, ki bodo študirali na veterinarski fakulteti v Beogradu veterinarstvo. Interesenti določe vse potrebne informacije pri najbližnjem vojnem okrogu.

— Davčna obremenitev prebivalcev Jugoslavije. Če hoče država dobiti po proračunskih dvanajstih letih določene dohodke od vseh javnih davčev v znesku 10.428 milijonov din, bo moral vsak prebivalec Jugoslavije plačati 114 din več nego v proračunskem letu 1939-40, kar znaša v odstotkih 23,2 Javne davčev, so se povečale v novem proračunu okroglo za 1.820 milijono v din.

KINO MOSTE
Danes in jutri ob 20.30 ur, v nedeljo in ponedeljek dva vefilma
Kraljica ledu
Sonja Henle — Thorne Power
Antonio Adverso
Frederich March, Olivia de Havilland

— Veliko zanimanje slovenskih trgovcev za hrvaško živino. Včeraj je bil v Zagrebu velik živalski sejem, na katerem so se zlasti slovenski trgovci zelo zanimali za govejo živino in prašiče. Že kmalu po 11. so bila vsa teleta prodana. Zaradi velikega povpraševanja po teletih je poskodelila cena za 1 din pri kg.

— Mnogo letoviščarjev v Boki. V začetku letošnje turistične sezone je kazalo, da bo imela Boka Kotorska za južnim Primorjem letos zelo malo gostov. Zdaj je pa v Budvi nad 500 letoviščarjev. Mnogo letoviščarjev je tudi v Hercegovnem, Bjelju, Risnju, Prčanju in Petrovcu.

— Podražitev moka in kruha v Zagrebu. Z banskim odlokom sta se moka in kruh v Zagrebu podražila za 50 par pri kg. Kruh je zdaj v Zagrebu bel tež 1.050 g 6 din, polbeli tež 1.150 g 6 din, črni tež 950 g pa 4 din.

— Sejmi v Dol. Toplicah. V Dol. Toplicah je 5 letnih sejnov. Bili so časi, ko so bili toplički sejmi dobro obiskani, a sedaj so se kakor povedni drugod tudi pri nas prežvečeli. Med boljše sejne se pač še prštevatja jesenski takolimenovani »roženvenjski« in pomladanski »Florjanove« ter sem in tja tudi sejmi ob koncu februarja ali v začetku marca. Sejem dan po sv. Ani, ki je tudi farna patrona in sejem v četrtki pred Vel. smarnom nista nič kaj dobra. Posebno zadnji je navadno zelo slab. Tako n. pr. so na Anin sejem prignali nekaj nad 200 glav goveje živine. Kupčija za živino, kljub temu da je cena padla, ni bila kaj prida. Kadar je živinska kupčija slaba, tudi na tržnih stojnicah ni dosti prida. Na včerajšnjem sejmu pa je bilo le 31 glav goveje živine. Tudi ljudi ni bilo mnogo, tako da se skoro ni poznalo, da je sejem. Ljudje imajo v tem času mnogo dela na polju, mnogi so pa tudi zaposleni za nabiranjem malin. Mnogo kramarjev tako ne bo krilo niti svojih izdatkov, kaj se da bi imeli od sejma kaj dobika.

— Kmetovalci! Izšla je knjiga: Ing. Suhadolc Jože: Hlevski gnoj in gnojnice — ureditev gnojil v gnojnicah, s 35 slikami in načrti. Za vsakega naprednega kmetovalca je to neobhodno potrebna knjiga. V vseh listih je bila zelo ugodno ocenjena, kar je dokaz, da je res dobra. Ta knjiga mora biti v vsaki kmetiči hiši. Prebrati bi jo moral ponovno ne samo gospodar, ampak tudi gospodinja, otroci in še drugi, ki delajo na kmetiji. V knjigi je na kratko in izredno poljuden način opisano vse, kar bi moral kmetovalec — in sicer prav vsak — vedeti o gnoju in gnojnicah. Ob podobi Kmetijske zbornice stane knjiga samo 8 din, tako da si jo lahko prav vsakdo nabavi. Knjigo dobite v vseh občinskih pisarnah ali pa pri Kmetijski zbornici v Ljubljani. Slovenski gospodar, vzemi to knjigo, ne bo ti žal!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno jasno in toplo vreme. Včeraj je deževalo v Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu, Sarajevu, in Splitu 30, v Dubrovniku 29, v Zagrebu, Visu in Kumboru 28, v Ljubljani 27, na Rabu 26, v Mariboru 18,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766, temperatura je znašala 16,8.

— Nesreče. 73letnega delavca Janeza Torkarja iz Stare cerkve pri Kočevju, ki je nekoliko naglušen, je na cesti podir avto, da je dobil notranje poškodbe. — Posestnikovega sina Stanka Peterki iz Moravč je padel med delom kramp na levo roko in mu jo poškodoval. — Na znamenit Turjaškem klanecu se je poškodoval 15letni sin lesnega trgovca Franc Babič iz Kompolji. Ko je podkladal kolo tovrnege avtomobila, ki je bil preveč naložen mu je kolo zmečaklo stopalo desne noge. — 9letnega sina delavke v tovarni »Šešir« v škofiji Luki, Stefana Škerija je na cesti podir neznan kolezar. Škerij ima zlomljeno desno roko in poškodbe na glavi. — 14letni posestnikov sin Anton Vrant iz Dvorske vasi pri Velikih Laščah je vtaknil v slameznicno desno roko, ki mu je poškodovala prste. — Na Miklošičev cesti pa se je včeraj laže ponesrečil gradbenik Franc Živec z Rimske ceste. Ko se je peljal z motornim kolesom, se je zaletel vanj neki kolezar in ga podir, da je dobil praske po vsem životu.

— 900 vagonov bombaža dobimo iz Turčije. Iz Ankare se je vrnila te dni naša trgovinska delegacija, ki se je pogajala z zastopniki turškega gospodarstva in turške vlade. Glavna pogajanja so bila od 29. julija do 2. avgusta v Ankari. Šlo je predvsem za načelno ureditev trgovinskega prometa med obema državama in pa za nabavo bombaža naši tekstilni industriji ter za novo ureditev trgovine z opijem. Turčija bo dobavila naši tekstilni industriji okrog 9000 ton bombaža, in sicer 3000 ton iz lanske, 6000 ton pa iz letošnje žetve. Naši uvozniki odstopujejo v Adano v južni Turčiji, da prevzamejo bombaž.

— Weekend-letalo na progi Beograd—Dubrovnik—Boka. Ker je na zračni progi Beograd—Dubrovnik—Boka zelo velik potniški promet, je sklenilo ravnateljstvo Aeroputa uvesti vsako soboto posebno izletniško letalo, ki bo letalo na tej progi. Iz Beograda bo odhajalo v soboto ob 14. ura, vračalo pa se bo v ponedeljek ob 9. dopoldne. Za to letalo ne bodo veljale nobene vozne olajšave.

— V treh nočeh ukradel 400 kokoši. V Banjaluki so v sredo zvečer aretirali 30-letnega Ivana Andrejeviča, ki je v treh nočeh ukradel okrog 400 kokoši. Ukradene kokoši je večinoma prodajal njihovim lastnikom.

— Krvavi fantovski spopad. Iz Travnika poročajo, da je prišlo na Vlasii planini do krvavega spopada med fanti zračni deklet. Fantje so se obdelavali z noži, koli, kamenjem in samokresi. Na bojišču je obležalo več težko ranjenih, ki so jih morali prepeljati v bolnico, laže ranjenih je bilo okrog 20 fantov.

— Žrtve Save. V sredo popoldne je utonil v Savi pri Zagrebu mešetar Peter Sablic, star 42 let. Bil je sicer dober plavalec pa se je šel kopat takoj po obedu in poleg tega je bil še prepoten. V mrzli vodi ga je zadel srčna kap.

— Strela ju je ubila. Pri vasi Grahovu na Hrvaškem je divjala v sredo huda nevihta, med katero je tudi večkrat treslo. Nevihta je zalotila na polju Milica Fuškar, staro 60 let. Zatekla se je pod velik hrast. Naenkrat pa je udarila v hrast strela. Pod njim sta vedrila tudi kmeta Marko Jović in Milos Komadina. Fučkarjevo je strela ubila, kmetoma se pa ni zgodilo nič hudega.

— Ostanek starega rimskega mesta. Na železniški postaji v Sisku so jeli kopati velik vojniak. Dobre tri metre globoko so našli delavci na trdo plast, ki so jo komaj razkopali. Gre za ostanke rimskega gradu Siscia. Piloti, na katerih sloni zid, so že zogleli.

— Nehote se je obesil. V gozdu blizu Varaždina je vsredo nabiral suhljad 19-letni Anton Valdec. Spiezal je na visoko bukev. Za njim je prišel pozneje njegov brat Ladislav in našel ga je visečega na buki. Poklical je sosedo, da so mu pomagali spraviti z bukke brata, ki je bil pa že mrtev. Fant je na buki tako nerodno ravnal z zanjko, ko si je hotel pomagati, da bi laže odsekal suhe veje, da se mu je zadržila okrog vratu in tako se je nehote obesil.

— V nedeljo s Putnikom na Stol. 292-n — Gregorčev »Boroš« ubija duh po potu. Zahtevajte brezplačen vzorec v drogeriji Gregorč, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

Iz Ljubljane

— Vojni minister v Ljubljani. Vojni minister v Ljubljani je bil prispel v Ljubljano minister vojske in mornarice armijski general Milan Nedić v spremstvu šefa svojega kabineta polkovnika Adamoviča. Na kolodvoru sta ga pozdravila komandant dravske divizije general Stefanović in v zastopstvu bana načelnik banke uprave g. Hubad. Iz Ljubljane se je minister odpeljal z avtomobilom na Brdo in od tam na Bled, kjer ostane več dni na oddihu.

— Iz Dr. Riko Fux na zadnji poti. Kako priljubljen je bil prerano umrli Dr. Riko Fux v Ljubljani, in tudi drugod, je najlažje pokazal njegov pogreb. Iz Žal se je razvil v sredo popoldne do pokopališča dolg sprevod, v katerem so bili predstavniki mnogih naših nacionalnih društev, zastopniki korporacij in institucij. Za zalujočimi najožjimi sorodniki je stopal župan Dr. Adlešič s podžupanom Dr. Ravničarjem, dalje vsi mestni svetniki, četa Sokolov, skoro vse uradništvo mestne občine, priznani sokolski delavci iz zunanjih krajev, največ iz pokopnikovega rojstnega kraja Metlike, z bivšim podstarešino SKJ Engelbertom Ganglom na čelu. Po opravljenih molitvah, ko se je pogreznila krsta s truplom Dr. Fuxa v sveže izkopani grob, so položili tik njega grmade vencev. Od pokopnika se je ob svežem grobu s toplimi besedami poslovil v imenu savezne uprave SKJ starešina celjske sokolske župe ravnatelj Joža Smrtnik, v imenu ljubljanske sokolske župe inž. Bevc, Milan Sterlekar pa v imenu mestnega uradništva in Bolniške blaginje mestnih uslužbencev.

— Iz Vlom v Majnovo kavarno. Včeraj ponoči je bilo v Majnovo kavarno na Trški cesti. Vlomilec je vdir v kavarno s pomočjo ponarejenega ključa in odnesel iz predala ves inkaso od srede, v znesku nekaj nad 1000 din. Pobrjal je tudi nekaj drugih predmetov in po isti poti izginil. Pri vlamjanju je napravil precej ropota, ki ga je čula ena izmed v I. nadstropju stanujočih strank. Vlomilec je po vlamju izginil in se skrila, a mu je policija že za petami.

Iz Celja

— Dodaten pregled motornih vozil bo v ponedeljek 19. t. m. pred mestno garažo na Sp. Lanovžu in sicer od 10. do 11. za celjski srez, od 11. do 12.30 pa za mesto Celje ter za šmarski, konjiški in gornjegrajski srez. Po pregledu je treba pripeljati vsa motorna vozila, ki služijo javnemu prometu (avtobuse, avtotaksije) in v letošnjem drugem polletju še niso bila pregledana, in tudi vsa motorna vozila, ki letos sploh še niso bila pregledana.

— Zdrženje gostilniških obrti v Celju obvešča svoje članstvo, da bo 17., 18. in 19. t. m. prepovedano točenje alkoholnih pijač nabornim obveznikom in njihovim spremljevalcem. Kršilci te prepovedi bodo strogo kaznovani.

— V celjski bolnici sta umrla v četrtek 24letni visokošolec Puniša Zilič iz Miloseviča v zetski banovini in 69letni občinski svetnik Anton Zelič iz Jurklostra. Istega dne je umrl na okopih 3 v Celju zasebnik Jakob Krajnc.

— V celjski bolnici je umrla v torek 40 letna služkinja Matilda Zavečeva iz Kozjega.

— Nesreča ne počiva. V nedeljo je padel 26letni mizarški pomočnik Anton Hribnik iz Lipoglav pri Ločah pri delu v delavnici in si zlomil levo roko v ramenu. V Prišlinu pri Humu ob Sotli si je 61letni kočar Milan Coh v ponedeljek doma pri padcu zlomil levo roko v zapestju. V sredo je padel 66letni dninar Franc Hribar od Sv. Magdalene pri St. Pavlu pri delu v gozdu in si zlomil desno nogo v gležnju. Ko se je 28letni uradniški sreskega načelnika Stanko Krajnc s Polul pri Celju vračal pred dnevi domov, je padel in si zlomil levo nogo v gležnju. V Trbovljah je padel 15letni krojaški vajenec Alojz Saje v sredo doma po stopnicah in si zlomil desno roko nad zapestjem. Pri Sv. Urbanu pri Slivnici je padel 46letni čevljarški mojster Jurij Zupančič s skednja in si zlomil levo roko v zapestju. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

— Požar. V Podgorici pri Laškem se je v torek okrog 22.30 vnelo gospodarsko poslonje železnikarja Karla Urankarja. Poslonje je pokorelo skoraj do tal. Ogenj je uničil tudi sadni mlin, stiskalnice, grozdni mlin, plug, 15 stotov sena, 6 sodov, več kubičnih metrov drv in zalogo česnjevih desk. Škoda znaša 35.000 din. Zavarovalnica pa samo 4.000 din. Požar je nastal vsled žarečega pepela, ki so ga bili postavili po stopnice.

Iz šoštanja

— Dva grobova. Minul četrtek ob 4. so pokopali na tukajšnjem pokopališču 80letnega Gregorja Acmana, čevljarkega mojstra in najstarejšega šoštanjskega obrtnika. Pokopnik je bil pred 60 leti med ustanovitvi šoštanjske gasilske čete in večletni odbornik obrtniških organizacij. — Isti dan ob 5. popoldne pa so položili v grob 39letnega posestnika in mesarskega mojstra Avgusta Mlakerja, ki se je smrtno ponesrečil v Ptuj, kjer se je mudil na sejmu. Njegova tragična smrt je napravila globok vtis v šoštanju in okolici. — N. v. m. p.

— Motorizirani turisti na Smrekovcu. Pred dnevi so se napotili s svojimi motorji na Smrekovec trije šoštanjčani: mehanik g. Guzelj, urar g. Škerjanc in trgovec g. Gruber. Spričo težke in na več mestih strme poti pomeni njihova tura lep in drzen uspeh. Pot so začeli v šoštanju, končali pa v Ljubnem.

Vlom v trgovino

V noči na 7. avgusta je bilo vlomljeno v trgovino g. Darovca, trgovca v Straži pri Novem mestu. Ker je bila noč precej viharna in deževala, so imeli vlomilci lažje opravilo. Z železnim drogom so upognili železno mrežo na oknu, vdrli v skladišče in odtočili v prodajalno, kjer so nabrali vsega, kar jim je prišlo. Odnesli so 18 srajc, mnogo raznih slaščic in drugih drobnarij ter zmetali na ceste kose kotenine, podplatov in drugih stvari. Tudi po trgovini so vse razmetali, ker so iskali take predmete, ki bi jim prav prišli. Na stopu so viseli lepi kosi slanin, toda teh se niso lotili. Odprli so tudi blaginjo in po njej brskali, a v njej niso našli nič primernege, niti en denarja, ker ga trgovec navadno zvečer, ko trgovino zapira, vzame s seboj. Vlomilci so morali svoj posel praviho opravičiti, ker jih ni nihče slisal, da si spe dekleta prav v bližini prodajalne.

Vlom so opazili ljudje v zgodnjih jutrnjih urah, ko so hodili mimo trgovine in opazili na tleh kose kotenine in podpla-

tov. Obvestili so gospodarja, ki je takoj, ko je pregledal vse v trgovini, javil očevoščnikom v Dol. Toplicah v. m. že prvi pogled po trgovini je kazal, da pri vlamu ni bilo prvih poklicnih vlomilcev, temveč so bili na delu mladi ljudje, ki so šele na potu zločinstva. In res je dognala preiskava, da so vlomilci že prav mladi. Bila sta

to dva mladeniča Resnik in Murvar, ki so ju že drugi dan izsledili in jima dokazali v. m. Vlomilca so orožniki odpeljali v Toplice k nadaljnjemu zasliševanju, kamor sta prinesla s seboj tudi vlomilsko orodje. Izročena bosta sodišču v Novem mestu, kjer bosta prejela zaslužno kazeno.

Nova zveza Prekmurja s Slovenijo

Včeraj je bil izročen prometu važen petanjski most — Njegov pomen za obmejno ozemlje

Gornja Radgona, 9. avgusta
Odkar je po končan svetovni vojni postalo naše Prekmurje del velike Jugoslavije, imajo naše Slovenske gorice, zlasti pa ves gornjeradgonski sodni okraj, od leta do leta večje gospodarske stike s severozahodnim delom obsežne Slovenske Krajine, ležeče onstran obmejne reke Mure. Čeravno vplivajo ti stiki zelo blagodejno v domorodnem in državljanskem pogledu na prekmurski živelj v Slovenski Krajini, se medsebojni odnosi niso mogli tako poglobiti in razviti, kakor je bilo potrebno glede na obmejne gospodarske razmere. Obmejna reka Mura, ki je tvorila sto in sto let državno mejo med bivšo Avstrijo in Madžarsko ter sčasoma odtujila prekmurski del našega naroda od onega tostran Mure, je bila doslej še vedno velika zapraka medsebojnih zvez. V vsej razdalji od Gornje Radgone do Veržaje okrog 20 km namreč ni bilo nobenega mostu za promet med prebivalstvom to- in onstran Mure. Zvezo s Stajersko je tvorila poprej cesta čez Cankovo in Radgono z radgonskim mostom preko Mure, katero ozemlje pa je po prevratu postalo nemška last; preko tega obmejnega kota je bil promet od leta do leta vedno bolj oviran in je zdaj leta domala popolnoma ustavljen. Edini most, ki je razen gornjeradgonskega v celni Prekmurje z ostalo Slovenijo, je bil lesen most v Veržaju, ki pa v zadnjem času tudi ni bil sposoben za večje tovore. Promet na progi Radenci-Petanjci je vzdrževal do danes starinski brod, kakršnih je na Muri še več, vendar pa ta brod zaradi svoje slabe konstrukcije ni odgovarjal prometnim potrebam, ker je bilo prevažanje zvezano ob raznih prilikah z velikimi težavami, tu in tam pa je to zastarelo prometno sredstvo terjalo tudi človeške žrtve. Jasno je, da je bilo radi pomanjkanja mostu na tej izredno važni prometni točki hudo prizadeto vse obmejno prebivalstvo in zlasti prebivalstvo iz gornjega Prekmurja.

Zato sta takoj po prevratu zapolnili najbolj zainteresirani občini Radenci in Petanjci hvalevredno akcijo s podporo še 54 drugih prizadetih občin ter samoupravnih in gospodarskih korporacij, da zainteresirajo za prepotrebni novi most v Petanjcih vse merodajne čimtelje. Ze bivša deželna vlada za Slovenijo je leta 1920 uvidela nujno potrebo zgraditve tega mostu in dala celo napraviti zanj vse potrebne načrte, kakor tudi za most v Veržaju, ki je bil res zgrajen, dočim je gradnja mosta Radenci—Petanjci ostala na mrtvi točki, čeravno je postajala potreba od leta do leta večja zaradi stalno naraščajočega prometa. V dolgi dobi 18 let je bilo izvršenih nšeto intervencij, vršili so se tudi številni lokalni ogledi na mestu, dokler niso nujne potrebe in razmere zadnjih let privlekle tega važnega vprašanja do uresničenja. Leta 1938 je banovina razpisala licitacijo za gradnjo petanjskega mostu, za katerega je izdelal načrte višji tehnični pristav banke uprave ing. Viher, na podlagi katerih je izliciralo in prevzelo vsa gradbena dela znano gradbeno podjetje »Slograd« iz Ljubljane. Z banke uprave je nadzoroval gradbena dela ing. Viher, za podjetje pa ing. Pirkmajer in ing. Šumer, dočim je vodil vsa terenska dela ing. Skaberne. Tvrdira Slograd je z deli pričela takoj po licitaciji dne 1. septembra 1938 ter so ista naglo napredovala, saj je bilo zaposleno povprečno okrog 200 delavcev. Ker je ob Muri ozemlje naplavina je bilo treba premagati precej težav do dokončnega uresničenja.

Novodograjeni most, ki je bil s svojo nad kilometer dolgo dovozno cesto z včerajšnjim dnem dokončno dograjen in izročen prometu, je 104 m dolg ter ima tri odpr-

tine z dvema podporkama. Podporni stebri slone na 8 m globokih temeljih z visokimi zagatnimi stenami iz železnih plošč 5 metrov pod dnom struge na 74 pilotih po 30 cm debelih in 10 m dolgih. Most se dviga 6,55 m nad normalno vodno gladino reke Mure, širina istega pa znaša 6,50 m. Gradnja samega mostu je stala 2.640.000 din. Vzporedno z mostom je bila zgrajena tudi 1 km 30 m dolga cesta na povprečno 3,50 m visokem nasipu, v poplavnem območju te ceste pa je bilo zgrajenih še 5 indulacijskih mostov z razpetino 130 m ter je pri določevanju višine teh mostov in nasipov vzeta višina vode pri poplavi leta 1938; ta dolga dograjena cesta tvori direktno zvezo iz vasi Petanjci čez novi most ter je zvezava pri Radencih z banovinsko cesto. Vsi bazeni pod indulacijskimi mostovi so betonirani, da varujejo temelje pred izpodkopavanjem vode ob hudih poplavih.

Velike težave so povzročali tudi ob priliki kopanja temeljev vrelci mineralne vode in je bil vrelc ogljikove kisline in plina najden celo pri vrtanju na dnu reke Mure. Velike jame, ki jih je bilo treba izkopati za temelje, so radi nesigurnosti tal obložene s posebnimi železnimi stenami takozvanega Kruppovega sistema 8 m globoke. Tudi pomanjkanje primernege kamna za gradnjo je povzročalo precejšnje težave, ker takega kamna v bližini ni. Iz Vuzenice na Pohorju so morali dovažati klesance stebrov iz dacita, ostali za gradnjo potrebni kamen pa iz Gornjega Čmureka, nekaj iz Sotine v Prekmurju in Lepoglavu. Nova cesta preko nasipov je penetrirana, cestišče na mostu pa pokrito z granitnimi kockami. Vsa premostitev Mure in poplavnega ozemlja s cesto vred je stala nad 6.000.000 din. Priporočljivo in nujno potrebno pa bi še bilo, da bi se izpopolnilo cestno omrežje, ki se steeka na novi most, z obcestno ograjo, ker je nasip precej visok in strm, da se na ta način odstrani vsaka nevarnost za nočni promet.

Včeraj popoldne se je vršila skromna otvoritev mostu, katerega je tvrdila »Slograd« izročila prometu. K otvoritvi so bili vabljeni lokalni gostje, kakor zastopniki zdravilišča Slatine Radenci, nadalje Petanjske slatine, banovinski zdravnik dr. Sedlaček, postajni načelnik g. Fabjan; za zdravilišče Slatina Radenci je bila navzoča gospa Vilma Šarčeva, za Petanjsko slatino g. Vogler, občinstvo okoliških vasi Radenci in Petanjci ter pri gradnji zaposleno delavstvo. Most, ki je bil na obeh straneh okinčan s smrečicami v znak dokončanja dela, je izročil s primernim nagovorom prometu tehnični vodja ing. g. Skaberne, nato pa je priredilo gradbeno vodstvo zakusko v tamkajšnji gostilni pri »Kosus«. Gradbeno vodstvo je pogostilo tudi vse zaposleno delavstvo. Slavnostna otvoritev mostu je predvidena za konec avgusta. S tem je bila izpolnjena dolgoletna upravičena težnja vsega prebivalstva, ker je dobilo Prekmurje že dolgo let zaželeno zvezo z ostalo Slovenijo.

Iz Kranja

— Razstava Aerokluba bo odprta do vključno nedelje 11. t. m. vsak dan od 19. ure v gimnazijski telodavnici. Vstopnine ni.

— Kino »Narodni dom« predvaja drevi poslednjikrat film »Igra življenja«, v soboto in nedeljo pa »Transatlantik«.

— Kino v Stražišču prikazuje za svoj jubilej od 9. do vključno 20. t. m. dnevno krasne filme, ki jih mora vsakdo videti. Po programu bomo vrteli: »Vest človeštva«, »In nastalo je novo carstvo«, »Don Juanke«, »Maria Antoinetta«, »Poročnik indijske brigade«. Predprodaja vstopnic dnevno v pisarni kinu v I. nadstropju.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej Preklit, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

FOTO-AMATERJEM
razvija, kopira povečava fototeleje Mancini, Ljubljana-Vič. 1765

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu« ki so najcenejši!

KLISEJE

VEČERJANJE
JUGOGRAFIKA
V DOKUMENTU

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

DAMSKO KOLO
rabljeno in pogrezljiv šivalni stroj kupim. Brivnica Videmšek, Zaloška 27. 1885

DRVA
bukova, gabrova in drugih vrst — zdrava, suha, samo v večjih partijah, postavljena na nakladalno postajo v vagon ali v kolodvorsko skladišče, kupujemo po solidnih cenah na licu mesta. Ponudbe na »Dobravka«, trgovina z gradbenim materialom in drvni, Zagreb, Illica 11. 1884

SLUŽBE

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

VAJENCA IN POMOČNIKA
sprejme Ivan Košak, slikar in pleskar, Ljubljana, Gorupova ul. 4. 1886

PRODAM

DAMSKO IN MOSKO KOLO
športno, najfinejše italijanske znamke, popolnoma novo, za vsako ceno naprodaj. Sv. Petra cesta 85. 1888

PRILožNOSTEN NAKUP

Več tovrstnih in osebnih avtomobilov — najboljšje znamke, v prvovrstnem stanju, skoraj za vsako ceno naprodaj. Strojna delavnica, Sv. Petra c. 85. 1889

POSEST

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

VELIKA HIŠA
z gostilniškimi in trgovskimi prostori v Slovenjgradcu — bivši narodni dom — sredi mesta, na najlepšem kraju — naprodaj. Proda se tudi velika žaga v neposredni bližini mesta. — Podrobnejše informacije daje: R. Drušković, Slovenjgradec. 1883

Pri uporabi NIVEA ULTRA OLJA

Vas sonce porjavi, toda ne opeče!

„NAŠ VAL“

Sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Ishaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran! UPRAVA: Ljubljana — Kraljeva ulica 6.

Za dediščino treh milijard gre

Nemški državni kancelar Adolf Hitler je sporočil Selnčanu Schulzeju, da bo stoletna pravda končana po sedanji vojni

Maribor, 9. avgusta. Pred dobrimi 100 leti se je bavila evropska javnost z veliko dediščino, ki se do danes njena usoda ni rešena. Gre za ogromno vsoto, ki predstavlja v našem denarju okrog 3 milijarde din. Zadeva je tem bolj zanimiva, ker se živi glavni dedič v naših krajih, in sicer v Selnici ob Dravi, ki se je nad 30 let boril za svoje pravice, a doslej brez uspeha. Tudi časopisje je že pisalo o dediščini, kakor tudi o borbi za njo, vendar se zadeva ni premaknila z mrtve točke. Vsa stvar pa je stopila v nov stadij ob priključitvi Avstrije k Nemčiji in je sedaj glavni dedič g. Schulze iz Selnice ob Dravi dobil sporočilo samega nemškega državnega kancelarja Adolfa Hitlerja, da se bo zadeva urenila, čim bo končana sedanja vojna in da je dobilo pristojno nemško ministrstvo nalogo, da zbere vse material za dokončno ureditev dediščine Selničana Schulza. Zgodovina tega pravičnega bogastva je zelo zanimiva.

Leta 1833 je umrl v Benetkah trgovec Anton Dittrich, ki se je bil svoja časa izselil iz Češke in vse svoje premoženje zapustil sorodnikom. Mož je služil kot krmar pod francoskim kapetanom Thierryem. Temu je nekoč rešil življenje in ga hvalno spominja mu je Thierry zapustil vse svoje zadeve, ki jih je bil nabral med svojimi pustolovski vožnjami po morju. Dittrich se je pozneje naselil v Benetkah kot trgovec in je svoje premoženje še povečal.

Kmalu po njegovi smrti je bila v Veroni zapuščinska razprava in je bilo vse njegovo premoženje dodeljeno zakonitim dedičem, ki so bili javno pozvani, naj uveljavijo svoje pravice. Junija istega leta je opolnomočen notar Trubert v Benetkah napravil seznam inventarja za pokojnim Dittrichom, ki je zapustil tri palače, in sicer v bližini dožjeve palače v Benetkah, palačo ob Canalu, hišo na otoku Krku in glavni grad Ahleone, kjer je svojčas bivala avstrijska cesarica Elizabeta in ki je bil pozneje poklonjen cesarju Viljemu; dalje je zapustil štiri čevlje široko in visoko skrinjo zlata v vrednosti 31 milijonov frankov, razno zlatino in srebrnino v vrednosti 2 in pol milijona frankov, 800.000 krizanih tolarjev v vrednosti 9 milijonov frankov, 6 zabojev srebrnine, 6 zabojev srebrnih svečnikov, 6 kočij, 2 zaboja redkih dragocenosti in kamnov, 100 pozlačenih stolov, 51 beneskih zrcal, mnogo pohištva, 2 novi ladji z dragocenim tovorom in skupni vrednosti 104.817.000 frankov v času.

Te dragocenosti so shranili pri državni banki v Benetkah, pozneje pa so dali to zapuščino v vrednosti takratnih 50 milijonov goldinarjev v Pariz, kjer se danes čakajo na dediče. Takoj po Thierryjevi smrti je namreč francoska država prijavila zahtevo glede izročitve zapuščine in zavrnila zahteve dedičev glede premoženja. Francija je dosegla, da so bile zahteve dedičev zavrnjene. Pri zadnji pravdi leta 1922 so dediči izjavili, da so zadovoljni, če se jim prizna 20 milijonov frankov, čeprav je bila zapuščina poprej cenjena z obrestmi vred na 31 milijonov zlatih frankov. Takratni ministrski predsednik Tardieu in tedanji finančni minister Renault sta postavila svoje moči, da se nesoglasja glede Thierryjeve zapuščine odstranijo, toda pred obravnavo važnega predloga je Tardieujeva vlada padla in vsa stvar je spet ostala na mrtvi točki.

Dedici pa niso mirovali, temveč so najeli odvjetnika, ki je vso stvar pognal v tek. Leta 1932 je notar Labourdet v Parizu, ki zastopa dediče, dosegel, da je francoska država priznala dedičem eno milijardo frankov, toda denar se do danes še ni izplačal. Za drugi del premoženja pokojnega kapetana Thierryja, ki je prešlo v last trgovca Dittricha, se bori eden glavnih dedičev, gospa Ana Schulze iz Selnice ob Dravi, ki je pravnikinja pokojnega Dittricha, ki je namreč zapustil hčerko, ki se je poročila z nekim Seemanom. Ta je spet imel hčerko, ki je poročila nekega Franca Vaheta, doma iz Mrzovca pri Horčju na Češkem. Ana Schulze je njegova hčerka in je danes stara 76 let; njen mož, ki je mehanik, pa jih ima 78. Oba stanujeta na Slemenu št. 80 nad Selnico ob Dravi. Že 30 let se Schulze bori za dediščino svoje žene in je izdal za odvjetnike že okrog 150.000 din.

Schulze je pred leti zvedel, da so Habsburžani še pod Avstrijo spravili glavni del zlata, srebrnine in dragocenih kamnov na Dunaj, palače in ladje pa so proglasili za svojo lastnino. Za zadevo se je zavzel dunajski notar Wesely, ki je že leta 1897 dosegel, da se premoženje pokojnega Dittricha izroči dedičem. Avstrijska vlada je bila tedaj pripravljena nuditi odpravnino 70 milijonov goldinarjev, toda predno je prišlo do tega, je notar Wesely umrl. Zadeva je spet zaspala, naposled pa je prevzel Schulzeve interese dunajski odvjetnik dr. Samuel Weiss, ki pa je leta 1906. vso

zadevo pustil mirovati, ker ga ni več zanimala. Leta 1918. pa je zadevo spet vzel v roke odvjetnik dr. Rosenberg na Dunaju, ki je vse spise prevzel od dr. Weissa. Z zadevo so se pečali tudi nekateri mariborski odvjetniki, vendar se ista kljub vsemu ni premaknila z mrtve točke, ker dediči niso bili več v stanju, da bi plačali stroške. Schulze je pridobil za pravdo tudi nekatere posestnike v Dravski dolini, ki so mu dali na razpolago potrebni denar za pravne stroške, ki so že doslej narasli nad 600.000 dinarjev. Trije posestniki so prodali svoja posestva in so danes na beraški palici, ter je edino njihov up še ta, da se bo pravda nekega dne vendarle ugodno končala. Nekateri so sicer že obupali, toda Schulze je trdno prepričan, da bo prišel do svoje dediščine, oziroma dediščine svoje žene. Schulze sam je poslal že svojčas na Dunaj prošnjo za prošnjo na cesarsko pisarno in je tudi sam potoval na Dunaj. Dne 3. septembra 1912 mu je cesarska pisarna priznala odpravnino v znesku 2 milijonov zlatih kron. Schulze je bil zadovoljen, zahteval pa je, da mu denar takoj izplačajo. Ker pa mu niso ugodili, je prošil za advienko pri cesarju Francu Jožetu in mu hotel izročiti prošnjo. Cesar pa Schulzeja ni sprejel, nakar ga je ta večkrat hotel obiskati v Ischlu, kjer pa so Schulzeja s sinom vred aretirali. Pozneje so ga izpustili in mu ponovno priznali 2 milijona zlatih kron ter 10.000 kron za razne stroške. Denarju mu seveda tudi tokrat niso izplačali. Cesarska pisarna mu je sicer nakazala manjši znesek, toda tudi ti viri so kmalu usahili. Leta 1916. se je Schulze obrnil do takratnega cesarja Karla, ki pa je odgovoril, da ni kompetenten, a njegova tašča, vojvodinja Parmška, je Schulzeju izplačala 20 kron...

30 let Prešernove koče na Stolu

Nesebično delo planincev Majdiča in Zupana za kočo na Stolu

Kranj, 7. avgusta. Naše planinske organizacije širom Slovenije so imele že od vseh začetkov v svojih vrstah moč, ki so se v polni meri zavdale pomembnosti planinstva za široko narodno življenje. Povsod bomo našli v naših gorah zavetišča, ki nosijo njih imena in nas spominjajo na njih delo v časih, ko ni bila edina ovira denar ampak so delo slovenskih mož za turizem na naši zemlji preprečevali tudi tuji. Tudi kranjsko planinsko društvo je imelo moč, katerih delo moremo šele danes prav preценiti. Na letošnjem obnem zboru podružnice SPD v Kranju je sedanjí predsednik podružnice g. Rojc obširno orisal del podružnice in imenoval med drugimi tudi dva navdušena planinca že pokojnega ustanovitelja in načelnika Janka Majdiča in še živčnega častnega člana podružnice upok. gimn. direktorja Antona Zupana, ki sta v veliki meri pripomogla, da se je zgradila Prešernova koča na Stolu, ki obhaja v tem času 30 letnico.

Že kmalu se je porodila misel, da bi bilo potrebno zgraditi na najvišjem vrhu Karavank planinsko postojanko. Ideja se je sprožila še predno so bili naši planinci povezani v trdni organizaciji. Po prvih razgovorih se je k zgraditvi koče na Stolu pristopilo z resnejšim delom v l. 1904. A žal je v l. 1906 ugrabila smrt navdušenega planinca in trdovratnega zagovornika koče na Stolu načelnika Janka Majdiča. S kako vnmemo in privrženostjo je delal pokojnik na ustvaritvi postojanke na Stolu, nam kažejo številni tehtni razgovori z merodajnimi krogi. Toda niti v zadnji uri svojega življenja ni pozabil na kočo, ki ji je posvetil toliko časa in truda in zapustil SPD 2000 K. S to vsoto je bil ustvarjen tudi finančni temelj za zgraditev koče. Sreča je hotela, da je bil izvoljen na mesto umrlega načelnika prof. Zupan Anton, ki je započelo delo krepko nadaljeval. Bilo je potrebno mnogo samopremagovanja in podrobnega dela, da je bilo mogoče premostiti vse zapreke, ki so se stavljale planincem na pot pri gradnji koče, za katero se je na predlog prof. Zupana sklenilo, da bo nosila ponosno Prešernovo ime. Že tri leta po prevzemu načelnštva je g. Zupan na sestanku planincev z veseljem poročal, da so pričeli 1. julija 1909 graditi kočo in da je bila do septembra dograjena in tudi provizorično odprta, dočim bo uradna otvoritev naslednje leto.

Naslednje leto je bila koča dokončno urejena in tudi slavnostno odprta. Na dan otvoritve 31. julija 1910 se je otvoritev razvila v pravo narodno veselje. Prihitele je številno občinstvo iz okolice a tudi mnogo planincev je prihitelo k otvoritvi Prešernove koče celo iz prav oddaljenih krajev. Domačini so z veseljem sodelovali in v veliki meri doprinesli, da se je ob svečanostih otvoritve lepo in iskreno proslavilo ime velikega pesnika iz Vrbe. Mnogi, ki so se udeležili otvoritve koče se še danes z radostjo spominjajo na spontano sožitje množice, ki se je dobro zavedala

krat hotel obiskati v Ischlu, kjer pa so Schulzeja s sinom vred aretirali. Pozneje so ga izpustili in mu ponovno priznali 2 milijona zlatih kron ter 10.000 kron za razne stroške. Denarju mu seveda tudi tokrat niso izplačali. Cesarska pisarna mu je sicer nakazala manjši znesek, toda tudi ti viri so kmalu usahili. Leta 1916. se je Schulze obrnil do takratnega cesarja Karla, ki pa je odgovoril, da ni kompetenten, a njegova tašča, vojvodinja Parmška, je Schulzeju izplačala 20 kron...

Vsi originalni dokumenti so bili v rokah avstrijske vlade. Ko se je Schulze ponovno obrnil na Dunaj, so mu dejali, da so vsi dokumenti postali žrtev požara dunajske justične palače, kar najbrž ne bo res, pač pa je verjetno, da so bili v varnih trezorih. Zadeva je prišla pod priključitvi Avstrije k Nemčiji v nov stadij. Schulze si je na vso moč prizadeval, da pride zadeva spet v normalni tir. Dedinja Ana Schulze se je prej nedavnim obrnila na samega kancelarja Hitlerja in ga prosila, da se zavzame za stvar. Kancelar Hitler je na Schulzejevo pismo tudi odgovoril ter sporočil, da bo merodajni minister zadevo proučil in da bo zadeva takoj po končani vojni rešena.

pomembnosti slovenske planinske postojanke imenovane po našem največjem pesniku.

V 30 letih je seveda koča postala nekoliko temna zaradi večjega poseta planincev in potrebna je bila razširitev koče. Potrebna povečava koče se je izvršila v l. 1927 s prizidkom. Pereče vprašanje povečave je bilo s tem najugodnejše rešeno in kranjska podružnica oziroma vsa slov. turistika je dobila lepo pridobitev. Stola sam pa je postal še mikavnejša planinska točka, s katero je bil vedno edinstven razgled.

Kakor ob otvoritvi Prešernove koče pa se je tudi ob otvoritvi prijetna 1928 razvila na vrhu Stola prijetna planinska slavnost, katere so se udeležili številni domačini in turisti, pa tudi naši Korošci. Tako se nam obeta tudi ob proslavi 30-letnice postavitve koče dne 11. avgusta prijetna planinska slavnost, ki bo bodo kot vedno posetili številni turisti in okoličani, da se ponovno spomnijo našega pesnika pa tudi naših planincev, ki so s svojim požrtvovanjem uspeli dati našemu planinstvu na Karavankah lepo postojanko.

Rekordi v živalskem svetu

O rekordih, kakršne dosežejo nekatere živali, človek niti sanjati ne more

Na svetu so rekordne storitve, ki jih ne prekosijo noben olimpijski zmagovalci. Na gradnja za take rekorde ni zlata kolajna. V mislih imamo rekorde iz eksistenčnega boja narave. O takih rekordih se pač nič ne govori in ne piše; ker so nekaj vsakdanjega. Noben Nurni se ne more meriti z gazelo, če beži pred svojim sovražnikom po vročem puščavskem pesku s hitrostjo 18,3 m v sekundi. Dvakrat hitrejša od najhitrejšega tekača na 100 m je torej gazela. Svetovni rekord v teku na 100 m je imel Kanadec Williams z 10,4. Leta 1936 mu ga je iztrgal zamorec Owens z 10,3. Antilopa pa preteče 100 m v 5,4 sekundi in sicer na progi nad 16 km. To so znanstveno ugotovljene številke in obsegajo povprečne uspehe, kajti zabeleženi so bili primeri, ko je rabila antilopa za 100 m samo 4 sekunde.

Dirkalni konji bi zasedli na živalski olimpijadi drugo mesto. Dober dirkalni konj rabi za 100 m tudi 4 sekunde. Na progi 6 km računajo s hitrostjo 15,5 metr. sekund. (Izraz metrska sekunda še ni običajen. V pojasnilo omenjamo, da ima tekač, ki preteče 100 m v 10,9 sekund hitrost 9,17 m/sekund, 200 m pretečenih v 22,7 pomeni 8,2 m/sek., 1000 m v 169 sekundah pa 6,3 m/sek. itd.). Gazela in dirkalni konj sta najhitrejša v živalskem svetu. Pa tudi druge živali dosežejo na velike razdalje uspehe, ki daleč prekašajo človeške. Tako teče velbird na poti 175 km s hitrostjo 4 m/sek., ekskimski psi pa na 11 km 6,5 m/sek. Isto mesto v vrstnem redu po hitrosti zavzema tudi zajec, ki preteče 100 m v rekordnem času 5,5 sekund.

Še nedosegljivejši so pa šampioni v skoku. Na prvem mestu v skoku v višino moramo omeniti bolho, ki skoči 800 krat višje kakor je njena lastna višina odnosno velikost. Če bi hotel doseči človek tak uspeh bi moral skočiti 45 m visoko ali približno dvakrat tako visoko kakor je visoka večja stanovanjska hiša. Kobilica skoči 200 krat tako daleč kakor je dolga. Na novi Guineji pa živi drobna mravljica, ki skoči 30 cm daleč nazaj, njeno telesce pa meri komaj 3 mm. Pa tudi v dviganju bremen dosežejo živali presenetljive uspehe. Čebela nese 20 krat toliko kakor tehta, gosnica pa celo 90 krat.

Čudoviti so tudi letalski uspehi ptic. Poštni golob preleti na uro do 70 km, ptice roparice pa 50 do 100 km. Najhitrejša ptica je divja raca, ki preleti povprečno 120 do 130 km na uro, lastovka lahko doseže 100 km na uro, povprečno pa leti 40 km. S to hitrostjo lahko morske lastovke prelete 500 km dolgo pot ne da bi se ustavile. Ameriške morske lastovke letajo takorekoč od tečaja do tečaja. Lastovke, ki so jim natknili pozimi obročke na nožice v Antarktidi, so poleti ujeli na Grönlandiji in v Severni Kanadi. Nadalje so ugotovili, da niso letele nad ameriško obalo, temveč naravnost od juga proti severu. Direktni poleti

ptic iz Evrope v Ameriko so bili znanstveno dokazani v 9 primerih. Tako je galeb iz spodnje Prusije priletel v Karibsko morje, drugi na Labrador.

Toda ptice niso najhitrejši letalci. Tudi tu imajo prvenstvo žuželke. Neki raziskovalec je ugotovil hitrost muhe, ki preleti 416 m v sekundi. V eksistenčnem boju matere narave so žuželke na najboljšem. One so mnogo starejše od človeka, cigar starost se ceni nad 40.000.000 let in preživele so vse katastrofe naše zemlje. Znaajo se mnogo bolje prilagoditi vsemu kakor večje živali. Leta 1898 so odkrili v Los Angelesu vrsto muh, ki so se njihove ličinke razvile v nafti, in najbrž tudi z njo hranile. Če položimo te ličinke v vodo takoj poginejo. Gosence požirajo strupene rastline. Octova muha in arzenikov hrošč kažeta že s svojimi imeni, da jima ta dva strupa ne škodujeta. Podobnih primerov je v svetu žuželk še več. Polži preneso doze strihlina, ki bi ubile človeka.

Tudi v umetnosti se žuželke odlikujejo. V stavbi umetnosti so na prvem mestu termiti, ki grade v primeri s svojo velikostjo največja poslopja na svetu. Gnezda termita so 500 do 600 krat večja od termita samega, dočim je navšnje poslopje na svetu Empire State Building v New Yorku samo 90 krat tako visoko kakor človek. Neka vrsta mravelj v Južni Ameriki vrta dolge podzemne hodnike, ki dosežejo pogosto dolžino do 5 km.

Prebivalstvo SSSR

Zadnji zvezek »Wirtschaft und Statistik« priobčuja obširno poročilo o razdelitvi prebivalstva Sovjetske Rusije po narodnosti, socialnem položaju, starosti in izobrazbi, in sicer na podlagi ljudskega štetja v januarju 1939.

Na ozemlju Sovjetske Rusije živi 47 različnih narodnosti. Večino imajo Rusi z 99 milijoni ali 58% vsega prebivalstva. Ukrajincev je 28.000.000 ali 16%, Belorusov 5,3 milijone ali 3%. Izmed ostalih 44 narodnosti je nad 1% samo Izbekov, Tatarov, Kozakov, Židov ter prebivalcev Adzerbejdžana, Gruzincev in Armencev. Nemcev so našli v Rusiji 1,4 milijona ali 0,8%.

Po socialnem položaju je na kolektivnih gospodarstvih živčih kmetov 75,6 milijonov ali 44,6%. To je najmočnejša skupina prebivalstva. Na delavce po mestih in na deželi je odpadlo samo 32,3%, na uslužbence pa 17,5%. Zanimivi so bili podatki o pregrupiranju prebivalstva po socialnem položaju v zadnjih 10 letih. Zaradi kolektivizacije se je dvignil odstotek delavcev in nameščencev od l. 1928 do 1939 od 17 na 49,7. odstotek kolektivnih poljedelcev pa od 3 na 46,9%. Nasprotno je pa odstotek samostojnih kmetovalcev padel od 73 na 2,6%. To je najboljši dokaz, da se je kolektivizacija poljedelstva v Rusiji v polni meri posrečila.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam lajšali gorje ob izgubi našega

dr. Rika Fuxa

naša najprisrčnejša hvala.

Žalujōči ostali.

Daniel Lesauer

Krinka ljubezni

Roman

Toda v njenem današnjem koraku je plamtela strast in upala je, da bo njene neukrotljive izbruhe zadušila po svoji volji. Hotela je videti to žensko. Prav za prav je hotela videti njenega otroka. Vendar bi bila pa umrla od sramu prej, nego bi bila odkrila v tej podstrešni sobici, kdo je in kaj jo muči.

Za hišo ji je bila povedala Michelina, ki se na dan srečanja z Bertrando ni hotela ločiti od nje, dokler ni izvedela, kje stanuje. Verna dvojni besedi, dani Francoise, da ji pošlje ta naslov, in svojemu očetu, da ne bo nikoli več govorila s Francoise, je Michelina poslala v kuverti samo naslov brez vsake druge besede.

Otročiček je še hotel sesati, toda mlada mati ga je položila na majhno preprogo, edino razkožje tesne sobice. Otročiček je zaplaval. Toda Francoise ga je kmalu potolažila s tem, da mu je dala priveske svoje verižice.

— Vidim, da imate že materinsko srce, — je pripomnila Bertranda.

— Nikoli ne bom mati. Nikoli ne bom imela zase takega angelčka, — je odgovorila Francoise, ki je pri vsem njenem ponosu od ganotja odpovedal glas.

— Zakaj pa ne?

— Ker pojdem v samostan.

— V samostan?

Obraz mlade delavke je zalila rdečica. Ta beseda je odgnila v njej pajčolan preteklosti. Spomnila se je na Bretagno, na quimberski samostan, zavetišče njenih otroških let.

— Tudi jaz sem bila na tem, da postanem redovnica, — je dejala. — Takrat še nisem poznala življenja.

— Zato se vam zdi zdaj tako sladko? — je vprašala neznanica z nadihom preziranja.

— Dalo mi je mojega sina.

Iz tega odgovora odmevali ponos je zbežal Francoise. To, kar se ji je zdelo največji greh, kar bi jo bilo pognalo v blaznost ali samomor, je moglo drugo navdati s ponosno radostjo. Seveda ta druga! Toda ne... Preprosto dekle, naj bo! Toda Bertranda ni bila čustvena. Kako je moglo prezirati jo iskreno? Od daleč, iz višine predsednikov in okosteljenih družinskih oblik... da, morda... to je bilo možno. Toda tu pod toplim kotičkom materinske ljubezni, v siromaštvu, v delu in žrtvah niti sama dekleška krepost ni mogla privedi do prezira.

Bertranda je vsaj deloma uganila, kaj valovi pod

sanjavi molkom njene nerazumljive odjemalke.

Znova je povzela besedo:

— Gospa, zdi se mi, da vas žene v samostan veliko gorje. Oprostite mi, da govorim tako odkrito z vami. Spoznala sem samostanski mir, potem sem pa doživela strašno preizkušnjo. Nobenega dneva bolesti ne dam za leta tega mira, podobnega smrtnemu miru. To je odvisno od značaja. So ljudje, ki niso rojeni za življenje. Toda vi se morate vprašati, ali ne varate sami sebe? Ko vas vidim, kako gledate mojega otroka, se mi zdi, da vaše roke niso določene za to, da bi neprestano delale križ. Pa tudi vaše ustne ne za to, da bi jih pritiskali samo na slovo kost križa.

— Molčite! — je vzkliknila Francoise, drhteč po vsem telesu. — Saj ne veste, s kom govorite. Saj niso ne slutite, kaj govorite.

— Odpuščanja prosim, — je zajecjala Bertranda.

— Čujte, kaj me je privedlo k vam, — je dejala Francoise. Izpremenila je glas in odvila zavitek. — Imam nekaj starih rodbinskih čipk. Moj sklep stopiti v samostan je tako trden, da hočem dati popraviti te čipke, da jih bom lahko vzela s seboj v samostan. Z njimi hočem okrasiti kapelico, darovati jih samostanskemu redu in tako se ne bom ločila od njih. Obenem povečam s tem darilom tisto malenkost, ki jo prinašam kot doto v gotovini, kajti moja rodbina je uničena. Ti koščki so samo vzorci, pogledajte, ali bi jih mogli popraviti. Ostale vam hočem zaupati, če opravite dobro to delo.

Bertranda je jela ogledovati čipke. Toda mali

Claude, ki se je bil že naveličal mirovati, ji je grozil, da ji tega ne bo dovolil. Vrgel je daleč od sebe srebrne priveske in verižice mlade dame, ki jo je bila nehala zabavati. Zdal se je vlekli po štirih ali boljše rečeno po treh, kajti na svojih slabotnih udih se še ni znal držati. Plezal je po svojih ročicah in enem kolenu, drugo nožico je pa vlekli za seboj, ne da bi si znal z njo pomagati naprej. Tako je priplezal do svoje matere in jo začel vleči za krilo, da bi ga vzela v naročje.

Tisti hip se je v Françoisinem sruu nekaj raztalajalo. Obšla jo je nepremagljiva nežnost. Njene roke, ki je Bertranda mislila o njih, da niso ustvarjene samo za redovniške rokave, so se razprostrle v hrepenjenju objeti Gilbertovega otroka. Njene ustne, ki se jih še ni bila dotaknila hladna kost križa, so go-rele v želji poljubiti to angelsko čelo.

— Pusti mamico pri miru, dragec, pojdi k meni! Dvignila ga je, objela, se mu nasmehnila, da bi se še on zasmel, potem je pa sedla, ga zazibala in mu zapela.

Da, otročiček se je ves srečen zasmel, potem je pa od radosti zavriskal. Ta čas je Bertranda razgrnila po mizi košček čipk in jih skrbno ogledovala, da bi se preprčala o njihovi vrsti.

Naenkrat so se pa začeli od zunaj koraki; votlo so zadeneli po praznem hodniku, ustavili so se pred vrati. Nekdo je potrkal.

— Prosto! — je dejala Bertranda.

Nova zveza Prekmurja s Slovenijo

Včeraj je bil izročen prometni važen petanjski most — Njegov pomen za obmejno ozemlje

Gornja Radgona, 9. avgusta

Odkar je po končani svetovni vojni postalo naše Prekmurje del velike Jugoslavije, imajo naše Slovenske gorice, zlasti pa ves gornjeradgonski sodni okraj, od leta do leta večje gospodarske stike s severozahodnim delom obsežne Slovenske Krajine, ležeče onstran obmejne reke Mure. Čez ravno vplivajo ti stiki zelo blagodejno v domorodnem in državljanskem pogledu na prekmurjski živelj v Slovenski Krajini, se medsebojni odnosi niso mogli tako poglobiti in razviti, kakor je bilo potrebno glede na obsejne gospodarske razmere. Obmejna reka Mura, ki je tvorila sto in sto let državno mejo med bivšo Avstrijo in Madžarsko ter sedajšnja prekmurjski del našega naroda, od onega tostran Mure, je bila doslej še vedno velika zaprta medsebojnih zvez. V vsej razdalji od Gornje Radgone do Veržjeja okrog 20 km namreč ni bilo nobenega mostu za promet med prebivalstvom to in onstran Mure. Zvezo s Stajersko je tvorila poprej cesta čez Cankovo in Radgono s radgonskim mostom preko Mure, katero ozemlje pa je po prevratu postalo nemška last; preko tega obmejnega kota je bil promet od leta do leta vedno bolj oviran in je zdaj leta domala popolnoma ustavljen. Edini most, ki je razen gornjeradgonskega vezal Prekmurje z ostalo Slovenijo, je bil lesen most v Veržju, ki pa v zadnjem času tudi ni bil sposoben za večje tovore. Promet na progi Radenci-Petanji je vzdrževal do danes starinski brod, kakršnih je na Muri še več, vendar pa ta brod zaradi svoje slabe konstrukcije ni odgovarjal prometnim potrebam, ker je bilo prevažanje vezano ob raznih prilikah z velikimi težavami, tu in tam pa je to zastarelo prometno sredstvo terjalo tudi človeške žrtve. Jasno je, da je bilo radi pomanjkanja mostu na tej izredno važni prometni točki hudo prizadeto vse obmejno prebivalstvo in zlasti prebivalstvo iz gornjega Prekmurja.

Zato sta takoj po prevratu započeli najbolj zainteresirani občini Radenci in Petanji hvaljevredno akcijo s podporo še 54 drugih prizadetih občin ter samoupravnih in gospodarskih korporacij, da zainteresirajo za prepoten novi most v Petanji.

cih vse merodajne činitelje. Že bivša deželna vlada za Slovenijo je leta 1920 uvidela nujno potrebo zgraditve tega mostu in dala celo napraviti zanj vse potrebne načrte, kakor tudi za most v Veržju, ki je bil res zgrajen, dočim je gradnja mosta Radenci-Petanji ostala na mrtvi točki, čeravno je postajala potreba od leta do leta večja zaradi stalno naraščajočega prometa. V dolgi dobi 18 let je bilo izvršenih nešteto intervencij, vršili so se tudi številni lokalni ogledi na mestu, dokler niso nujne potrebe in razmere zadnjih let privlele tega važnega vprašanja do uresničenja. Leta 1938 je banovina razpisala licitacijo za gradnjo petanjskega mostu, za katerega je izdelal načrte višji tehnični pristav banske uprave ing. Viher, na podlagi katerih je izločilo in prevzelo vsa gradbeno dela znano gradbeno podjetje »Slograd« iz Ljubljane. Z banske uprave je nadzoroval gradbeno dela ing. Viher, za podjetje pa ing. Pirkmajer in ing. Šumer, dočim je vodil vsa terenska dela ing. Škaberne. Trdka Slograd je z deli pričela takoj po licitaciji dne 1. septembra 1938 ter so ista naglo napredovala, saj je bilo zaposleno povprečno okrog 200 delavcev. Ker je ob Muri ozemlje naplavina je bilo treba premagati precej težav do dokončnega uresničenja.

Novodograjeni most, ki je bil s svojo nad kilometro dolgo dovozne ceste z večrajšim dnem dokončno dograjen in izročen prometu, je 104 m dolg ter ima tri odprline z dvema podpornikoma. Podporni stebra slone na 8 m globokih temeljih z visokimi zagatnimi stenami iz železnih plošč 5 metrov pod dnom struge na 74 pilotih po 30 cm debelih in 10 m dolgih. Most se dviga 6,55 m nad normalno vodno gladino reke Mure, širina istega pa znaša 6,50 m. Gradnja samega mostu je stala 2.640.000 din. Vzporedno z mostom je bila zgrajena tudi 1 km 30 m dolga cesta na povprečno 3,50 m visokem nasipu, v poplavljenem območju te ceste pa je bilo zgrajenih še 5 induklacijskih mostov z razpinito 130 m ter je pri določevanju višine teh mostov in nasipov vzeta višina vode pri poplavi leta 1938; ta dolga dograjena cesta tvori direktno zvezo iz vasi Petanji čez novi most ter je zvezana pri Radencih z banovinsko

cesto. Vsi bazeni pod induklacijskimi mostovi so betonirani, da varujejo temelje pred izpodkopavanjem vode ob hudih poplavlach.

Velike težave so povzročali tudi ob priliki kopanja temeljev vrelci mineralne vode in je bil vrelc ogljikove kisline in plina najden celo pri vrtanju na dnu reke Mure. Velike jame, ki jih je bilo treba izkopati za temelje, so radi nesigurnosti tal obložene s posebnimi železnimi stenami tako zvanega Kruppovega sistema 8 m globoke. Tudi pomanjkanje primerne kamna za gradnjo je povzročalo precejšnje težave, ker takega kamna v bližini ni. Iz Vuzenice na Pohorju so morali dovažati klesance stebrov iz dacita, ostali za gradnjo potrebni kamen pa iz Gornjega Cmurca, nekaj iz Sotine v Prekmurju in Lepoglave. Nova cesta preko nasipov je penetrirana, cestišče na mostu pa pokrito z granitnimi kockami. Vsa premostitev Mure in poplavnega ozemlja s ceste vred je stala nad 6.000.000 din. Priporočljivo in nujno potrebno pa bi še bilo, da bi se izpopolnilo cestno omrežje, ki se steka na novi most, z obcestno ograjo, ker je nasip precej visok in strm, da se na ta način odstrani vsaka nevarnost za nočni promet.

Včeraj popoldne se je vršila skromna otvoritev mostu, katerega je trdka »Slograd« izročila prometu. K otvoritvi so bili vabljeni lokalni gostje, kakor zastopniki zdravilišča Slatine Radenci, nadalje Petanjske slatine, banovinski zdravnik dr. Sedlaček, postojni načelnik g. Fabjan; za zdravilišče Slatina Radenci je bila nazoča gospa Vilma Šaričeva, za Petanjsko slatino g. Vogler, občinstvo okoliških vasi Radenci in Petanji ter pri gradnji zaposleno delavstvo. Most, ki je bil na obeh straneh okrašen s smrečicami v znak dokončane dela, je izročil s primernim nagovorom prometu tehnični vodja ing. g. Škaberne, nato pa je priredilo gradbeno vodstvo zakusko v tamkajšnji gostilni pri »Košu«. Gradbeno vodstvo je pogostilo tudi vse zaposleno delavstvo. Slavnostna otvoritev mostu je predvidena za konec avgusta. S tem je bila izpolnjena dolgoletna upravičena težnja vsega prebivalstva, ker je dobilo Prekmurje že dolgo let zaželeno zvezo z ostalo Slovenijo.

Jugoslovensko učiteljstvo pred 40 leti

Spomini na XII. skupščino Zveze jugoslovenskih učiteljskih društev 1. 1900 v Mariboru

Maribor, 8. avgusta

Pred 40 leti v dne 8. in 9. avgusta je Narodni dom v Mariboru pod svojo gostoljubno streho zbral slovensko in strohovsko svobodnodelno učiteljstvo, organizirano v »Zavzo jugoslovenskih učiteljskih društev«, ki si je za isto leto (1900) izbralo Maribor za svojo XII. redno skupščino. Tega zgodovinsko znamenitega zborovanja se je udeležil tudi Papaček kot zastopnik českega učiteljskega društva v Pragi. Kot gosta sta bila nazoča tudi častna člana, slovenska prvaka Ivan Hribar in dr. Ivan Tavčar. Predsednik Slovenskega čitalnice je bil notar dr. Firbus, ki je goste ljubljeno pozdravil kot gospodar Narodnega doma. Zgodovinsko znamenito je bilo to zborovanje že glede za predhodno izredne slavnosti. V tem letu se je slavila 100 letnica rojstva Prešerna in Slovaška. Slovaška slavnost na Ponikvi, katere se je v častnem številu udeležilo tudi slovensko napredništvo, je tudi uradno zabil klin razvoja našega učiteljstva: na eni strani Slovaški, na drugi svobodnodelski z zahtevno po osvoboditvi šole in učiteljstva. Za ves slovenski narod še usodepolnejša pa je bila baš ta Slovaška slavnost tisti klin, ki je za vedno razklat dotedanje enotnost obeh glavnih slovenskih političnih taborov v usmerjenosti do Slovaške, ki je dotedaj veljal kot enoten vzor slovenskega rodoljublja. Zabili pa so ta klin tisti, ki so zaradi soudeležbe slavnosti na Ponikvi smeli napredništvo objaviti Slovaških ostrih izpadov na naslov liberalizma sploh, pa tudi slovenskega, če bi se drznili javno nastopiti. (Do tedaj so bile dotične kritike večinoma v narodno naprednih vrstah nepoznane ali pa na ljubo solnični strani Slovaškega rodoljublja enostavno prezrele.)

Pa še nekaj — državno politično se pomembnejša — se je zgodilo pred tem zborovanjem v Mariboru. Na shodu tedanje kat. narodne stranke v Lescah so od strani nekaj naprednih udeležencev prvič javno padle besede:

»AVSTRIJANSTVA NE MARAMO!«

Te besede so zdale kot strela z jasnega in s tem globlji vtisom na navzoče, ker so padle baš med tem, ko je znani katoliški politik jokaje razlagal o sovrastvu napram Avstriji in Habsburžanom in kako da v tem usodepolnem času ves slovenski narod edini še vztraja v svoji neomajni zvestobi do Avstrije in cesarske hiše. V dvorani je nastal hrupen krik: »Živela Avstrija! Proč z njenimi grobokopci!«

V takem ozračju torej se je tisto leto v Mariboru vršila skupščina pod praporom svobodne misli zbranega slovenskega in strohovskega učiteljstva. Za slovenskega učitelja je bila to v tedanji dobi zelo riskirana skupščina, ki so jo poleg že omenjenih gostov pozdravili tudi predstavniki »Triglava« in »Slovenije«. Skupščini je predsedoval predsednik »Zavez«, L. Jelenc. Glavni referat ozir. predavanje je imel ravnatelj Schreiner o Slovanstvu kot pedagogu. Njegova izjava o Slovanstvu je bila tako stvarna in objektivna, da so našla priznanje celo v nasprotnih vrstah. Globok vtis na vse je napravil tudi govor nadučitelja Dubrovič o Sv. Mateja v Istri, ki je opozarjal kako vse drugače in složno živita v Istri učitelj in duhovnik in kako da je treba posebno podprtati čisto nasprotno razmere na (tedanjem) Kranjskem, dočim Stajerska v tem pogledu nalikuje Istri.

Strmšek je predaval o stanovski zavesti učitelja.

Dalekosežnemu uradniškemu programu skupščine z nad 100 poslanci 34 v Zavezi včlanjenih društev je sledil banket in zvečer koncert v prid sklada spod. stajar. učiteljskega. Na banketu je med drugimi spregovoril tudi dr. Tavčar, ki je iskreno mislileno pohvalil slovensko Stajersko duhovščino, ki da se v svoji narodni zavesti simpatično razlikuje od kranjskih tovarišev.

To je le nekaj bežnih spominov na tisto dobo in na skupščino pred 40 leti!

Mariborske in okoliške novice

— Obmejne občine prosijo za bencin za mlatilne stroje! Kakor v drugih, tako tudi v obmejnih krajih izpodriva nekdanje cepce, mlatilnice na ročni in na živalski pogon (gepeljne) vedno bolj mlatilni stroj z motornim pogonom. Ta napredek v naših gospodarskih obratih je le pozdraviti. Vendar pa groze razmere, da bo treba poseči po starih mlatilnih sredstvih. Že pred dvema tednoma se je pričela mlatava ječmena, sedaj se nadaljuje mlatava pšenice in že je pred vrati mlatava ovs. Občine so morale že pred dvema tednoma zbirati podatke za naročila bencina za mlatilne motorje. Predložiti jih je bilo treba potem sreskega načelnika banski upravi. Vendar je sedaj, ko je že davno nastopila potreba in se je mlatava že pričela, še mnogo občin brez potrebne bencina. Nihče bi ne rekel prav nič, če bi se tako godilo vsem občinam, v s e m lastnikom mlatilnih motorjev. Toda ni tako! Nekatero občino so bencin dobile, druge nič. Te izjeme razburjajo in treba je ugotoviti, kje, kdo je krivec. Morda občine s svojim površnim uradovanjem, morda drugi organi? Krivce je treba poklicati na odgovor, to zahtevajo popolnoma upravičeno vsi prizadeti. Prizadejtem se sedaj obljubljajo, da bodo dobili bencin šele v — septembru. Gospoda, nad en mesec čakati z mlatavo ni isto, kakor čakati nad en mesec bog ve zakaj — na preložitve kakega izleta z avtom. Vedeti

treba, da že po več dneh žitno zrnje, če je prezrelo, kar vidno bolj izpada. In letos so klasi vseh naših žit ali na pol prazni, ali imajo neverjetno majhno zrnje, koliko ga je pa neurje za neurjem in točo na vseh naših žitih uničilo. Vse to je treba upoštevati in gorje prizadetim omiliti in manjšati, ne pa ga s takimi ovirami še večati. Torej: Priskrbite takoj našim obmejnim kmetovalcem bencin za žitno mlatavo in ne silite jih, da ga morajo za visoko pretirane cene kupovati pri ljudeh, ki ga prodajajo za morebitni visok dobiček!

— Sokol Maribor I. se tem potom zahvaljuje vsem, ki so darovali za tombolo, ter jih prosil za nadaljnjo naklonjenost.

— Nastop malih harmonikarjev v mestnem parku 6. t. m. je v vsakem pogledu sijajno uspel. Okoli 4000 poslušalcev se je lahko pričelalo, kaj naši malčki zmorejo. Program je bil sestavljen z večjo roko. Menjavale so se glasbene, pevske točke v zboru, pevske solo-točke ter solo-točke na harmoniki. Vmes pa so zaplesali otroci na narodni ples. V močni luči so prišle narodne noše prav posebno do veljave. Primerno priznanje izjavljajo tudi publika ni stedišla z glasnim priznavanjem. Ker je uspeh tudi glosno nad vse zadovoljiv, bo tudi marsikateri zdravja potreben bratec ali sestra našel pomoč za svoje zdravje v domu Jadranske straže v Bakru. Malim bi biotnikom pa gre za njihovo pomoč naj-

lepša zahvala. Pripravljajo se sedaj na pot v Rogoško Slatino, kjer jim tudi ne bo izostal uspeh. Opozorjamo že danes tamonje goste na ta redek užitek.

— Slovenjgorške novice. Pravi lov na steklega psa je bil uprizorjen v nedeljo pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Ko so ljudje prihajali od rane mase domov, se je bliskovito raznesla govorica, da je bil opažen v trgu stekel pes s povešenim repom in glavo ter s silnami na gobcu. Zaradi varnosti pred nevarno živaljo je bila takoj organizirana obojena skupina z nalogo, da spravi psa na varno. Lov je bil uspešen, še dopolnje je bilo sporočeno na občini, da je pes ustreljen. Pes je bil srednje velik in črn ter so ga na mestu, kjer je bil ustreljen, zakopali. Pod vtisom, da je pes prišel iz sosedne občine Sv. Ruperta v Slovenskih goricah, kjer se je tudi pred nedavnim katoliški stekel pes in ogrizel več psov in kmetov pasanta, je bil lov še energičnejši. Zaradi stekline so v občini Sv. Ruperta morali ubiti že 25 psov čuvarjev. Ker obstoji nevarnost stekline sploh, je oblast uvedla v prizadetih občinah strog pasji zakon.

— Nočno lekarniško službo imata še danes Minarika mestna lekarna pri Orlu na Glavnem trgu 12, tel. 25-85, ter Remsova lekarna pri sv. Roku na vogalu Aleksandrovo in Meljske ceste, tel. 25-32.

— Neverjeten zločin. Na Radvanjski cesti je neki okoli 50 let stari moški nagovoril 12-letno Marjeto H. ter ji obljubil 100 din in sladkore, ako ga spremlja v betnavski gozd. Deklica ni hudega stuteč, je možakarju sledila. Ko pa sta prišla v betnavski gozd ji je neznanec raztrgal obleko s telesa, ter ji napravil silo. Deklica je na ves glas klicala na pomoč in pohotneza mlo prosila, naj jo izpusti. Zaradi silnih bolečin se je napolnela revica onesvestila in obležala vsa krvava. Našli so jo ljudje, ki so poskrbeli, da so dekleco odpelili v mariborsko splošno bolnico. Pohotnež je pobegnil in ga sedaj iščejo.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej Prekliti, izjave osesda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej Najmanjši znesek 5.— din

FOTO-AMATERJEM razvija, kopira povečava fotografije Mancini, Ljubljana-Vič 1765

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu« ki so najcenejši!

KLISEJE

JUGOGRAFIKA

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej Najmanjši znesek 8.— din

DAMSKO KOLO rabljeno in pogrezljiv šivalni stroj kupim. Brivnica Videmsek, Zaloška 27. 1885

DRVA bukova, gabrova in drugih vrst — zdrava, suha, samo v večjih partijah, postavljena na nakladalno postajo v vagon ali v kolodvorsko skladišče, kupujemo po solidnih cenah na licu mesta. Ponudbe na »Dubravka«, trgovina z gradbenim materialom in drvmi, Zagreb, Ilica 11. 1884

VAJENCA IN POMOČNIKA sprejme Ivan Košak, slikar in pisatelj, Ljubljana, Gorupova ul. 4. 1886

Beseda 50 par. Davek posebej Najmanjši znesek 8.— din

Ljubezen ne zarjavi!

Danes sadajkrat ljubzenska romanca

V glavnih vlogah: Joan Bennett — Henry Fonda — Alan Marshal in drugi.

Blagajna odprta od 16. ure dalje.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

OD NARVIKA DO PARIZA

Filmska reportaža sadnjih vojnih dogodkov, posnetih po vojaki P.K. odredov iz prvih in najopasnějšíh položajev. Predprodaja vstopnic dnevno od 11.—12. in od 15. dalje.

KINO SLOGA, tel. 27-30. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

— Drag objem. V nekem mariborskem nočnem lokalu se je zabaval 53-letni posestnik Ivan R. iz okolice Maribora. Družbo mu je delala neka nočna ptička, ki pa je nenadoma izginila. Z njo vred je Ivanu R., ki je bil že vinjen, izginila tudi denarnica, v kateri je bilo 1200 din gotovine. Razočarani Ivan R. je zadevo prijavil policiji, ki sedaj poizveduje za tatinsko delilico.

— V enem dnevu ukradena tri kolesa. Žrtve tatinskih zlikovcev so postali včeraj trije kolesarji, ki so jim bila ukradena kolesa. So to juvelir Alojz Stumpf iz Koroske ceste 8, ki mu je izginilo kolo znamke »Steyer« z evid. št. 2-26284, delavec Anton Afkles z Aleksandrove ceste 45 v Studencih, ki mu je bilo ukraden kolo znamke »Nero« z evid. št. 2-23991 ter tekstilni tehnik Anton Stajnik stanujoč v Aškerčevi ulici 16, ki mu je izginilo kolo znamke »Triumph« z evid. št. 2-27303.

— 15-letnice mature praznujejo maturantkinje učiteljske solskih sester v Mariboru letnika 1925, in sicer dne 24. avgusta t. l. ob 15. uri v kavarni »Astoria« v Mariboru.

— Glas iz občinstva. Odkar ni na Glavnem trgu več stranišča, se ljudje v sili zatekajo v temno Zidovsko ulico, ki je vsako jutro ponesena. Čas bi že bil, da bi se Zidovska ulica malo bolj razsvetlila, zlasti pri vohu na dvorišču policijske kasarne.

— O tem in onem. Mestni fizikat je pozval 2500 mariborskih otrok v starosti 2 do 12 let k cepitju proti davici. Cepjenje vršijo v telovadnici dekliske mestanske šole na Slomškovem trgu. — V torkel zvečer je bil zaključek tečaja za industrijske gasilce, ki ga je priredila gasilska zupa Maribor. — Pri kopanju v Muri je utonil Ivan Vučko iz Gornje Bistrice, čigar truplo je Mura naplavila pri Petanji. — S podstrešja je padel 19-letni delavec Ivan Legat od Sv. Barbare v Slovenskih goricah. Obležal je z zlomljeno desnico in levo nogo. — Pevsko društvo »Grafika« ima po vrtnitvi pevovodje svoje prvo pevsko vajo v sredo 14. t. m. ob 20. v društvenih prostorih. — V nedeljo 11. t. m. poteče 40 let, odkar je bila blagoslovljena frančiškanska cerkev. Ob tej priliki bo cerkev

svetčano razsvetljena. — V nedeljo 11. t. m. bo v Ojstrici nad Dravogradom žegnanje po starih tradicionalnih običajih, z domačimi pevci in vaško godbo. Mariborski izletniki-planinci bodo obiskali Ojstrico z jutranjim vlakom do Dravograda, od koder imajo še poldrugo uro pešhoke do Ojstrice. — Pes je ugriznil v levo nogo 9-letnega železničarskega sinčka Franca Kokola, ki so ga prepeljali v bolnico.

— Rekordno število prijav za dirko »Pohorje 1940«. Za motociklistično in avtomobilsko gorsko nacionalno dirko »Pohorje 1940«, ki bo kakor znano v nedeljo 11. avgusta na novi pohorski avtomobilski cesti, se je doslej prijavilo nad 100 tekmovalcev, in sicer iz vseh sportnih centrov naše države. Na Pohorju bodo v nedeljo dirkali priznani dirkači, ki so si priborili v tu- in inozemstvu krasne uspehe. Na startu bodo vsi dirkači, ki igrajo v jugoslov. motornem sportu kakšno vlogo. Imena Starič, Šiška, dr. Hribar, Uroič, Vuković, Matešič, Breznik, inž. Lotz itd. jamčijo, da bo nedeljska prireditelj zares napeta in zanimiva.

— Sportne vesti. Teniški dvoboj ISSK Maribor : SK Železničar je zaradi mednarodnega teniškega tur. na Bledu preložen na kasnejši termin. ISSK Maribor bo v nedeljo 11. t. m. gostoval v Čakovcu, kjer bo proti tamkajšnjemu SK Gradjanem odigral prijateljsko nogometno tekmo. — Jutri, v soboto 10. avgusta se pričnejo na Mariborskem otoku plavalne tekme za prvenstvo Slovenske plavalne zveze.

— Veliko požar. V Stragonskih na Dravskem polju je včeraj nastal požar v gospodarskem poslopiju posestnika Frana Trčka. Zaradi vetra se je ogenj razširil tudi na stanovanjsko poslopje. Gospodarsko poslopje in hišo je požar vpepel do tal. Zgoreli so letošnji pridelek in gospodarski stroji, škodo cenijo na okoli 70.000 din. Domnevajo, da je požar nastal zaradi slabega dimnika.

— Vreme. Tezenska vremenska postaja napoveduje za mariborski okoliš čeloma oblačno in stanovitno vreme. Včerajšnja najvišja temperatura je bila 27,6 C, najnižja pa 12,6. Davi ob 9. uri je kazal barometer 20,6. Padavin je bilo čez noč 6,4 mm.

»Atek« nezakonskih otrok v Mariboru umrl

Smrt generalnega varuha v Mariboru sodnega svetnika v pokoju dr. Josipa Kronvogla

Maribor, 8. avgusta

Iz Sv. Bolfenka v Slovenskih goricah je prispela danes v Maribor žalostna vest, da je tam na svojem posestvu umrl sodni dvorni svetnik v pok. dr. Josip Kronvogel, ki je bil v Mariboru splošno znana in priljubljena osebnost. Blagi pokojnik se je rodil dne 10. januarja 1857 v Trnovcih pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah kot kmečki sin. Gimnazijske študije je absolviral v Mariboru, pravne študije pa je dovršil v Gradcu, kjer je tudi pomiril. Posvetil se je sodni stroki in je bil nad 30 let starešina sreskega sodišča pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah in sreskega sodišča v Mariboru. Do njegove smrti je bil blagopokojni dr. Kronvogel generalni varuh nezakonskih otrok v Mariboru. V tem svojstvu je zelo skrbel za svoje varovance, ter jih često obiskoval na njihovih domovih. Marsikateremu izmed teh je tudi preskrbel dobro eksistenco. Bil pa je tudi član odbora za podporo odpuštenih kazencev ter odbornik skoraj vseh mariborskih humanitarnih in socialnih društev. Z veliko vnamo je tudi izvršil funkcijo predsednika Društva državnih upokoencev v Mariboru, bil pa je tudi podpredsednik Kreditne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru. V vseh društvih se je blagi pokojnik udeleževal z mladeniško prožnostjo in gorečo vnamo. Bil je v vseh krotih prebivalstva zelo priljubljen in spoštovan, bil pa je tudi velik prijatelj mariborskih novinarjev, ki jim je šel ob vsaki priliki zelo na roko. Nepozabnega pokojnika bodo izročili materi zemlji v soboto dne 10. t. m. in sicer v Crmli pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah, kjer je po kratkem trpljenju pod-

legel zavrtni boleznii. Pokojnik zapušta globoko užaloščeno ženo ter tri otroke. In sicer sina Kamila, ki je uradnik Nabavljalne zadruge v Mariboru, hčerko Ilko, ki je profesorica in poročena z odvetniškim koncipientom dr. Brečkom ter hčerko Ado, ki je poročena s sodnim pristavom g. J. Vidicem.

Blagega pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu, žalujočim pa naše iskreno sožalje.

Iz Celja

— Dodatni pregled motornih vozil bo v ponedeljek 19. t. m. pred mestno garažo na Sp. Lanovžu in sicer od 10. do 11. za celjski srez, od 11. do 12.30 pa za mesto Celje ter za šmarnski, konjski in gornje-grajski srez. Po pregledu je treba pripeljati vsa motorna vozila, ki služijo javnemu prometu (avtomob., avtotaksije) in v letošnjem drugem polletju se niso bila pregledana, in tudi vsa motorna vozila, ki letos sploh še niso bila pregledana.

— Zdrženje gostilniških obrti v Celju obvešča svoje članstvo, da bo 17. 18. in 19. t. m. prepovedano točenje alkoholnih pijač nabornim obveznikom in njihovim spremljevalcem. Kršilci te prepovedi bodo strogo kaznovani.

— V celjski bolnici sta umrli v četrtek 24letni visokošolec Punša Zizic iz Milosevica v zetski banovini in 69letni občinski revčev Anton Zelic iz Jurklostra. Istega dne je umrl na okopih 3 v Celju zasebnik Jakob Krajnc.

— V celjski bolnici je umrla v torek 40 letna služkinja Matilda Zavečava iz Kozjega.

PRODAM

DAMSKO IN MOSKO KOLO sportno, najfinejšo italijanske znamke, popolnoma novo, za vsako ceno naprodaj. Sv. Petra cesta 85. 1888

PRILOŽNOSTEN NAKUP Več tovarnih in osebnih avtomobilov — najboljšje znamke, v prvovrstnem stanju, skoraj za vsako ceno naprodaj. Strojna delavnica, Sv. Petra c. 85. 1889

POSEST

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

VELIKA HISA z gostilniškimi in trgovskimi prostori v Slovenjgradcu — bivši narodni dom — sredi mesta, na najlepšem kraju — naprodaj. Proda se tudi velika žaga v neposredni bližini mesta. — Podrobnije informacije daje: R. Drušković, Slovenjgradec. 1883

NIVEA ULTRA OLJA

Vas sonce porjavi, toda ne opeče!

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

»NAŠ VAL«

Sporadi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!

UPRAVA: Ljubljana — Kraljeva ulica 5.

Za dediščino treh milijard gre

Nemški državni kancelar Adolf Hitler je sporočil Selnčanu Schulzeju, da bo stoletna pravda končana po sedanjih vojni

Maribor, 9. avgusta
Pred dobrimi 100 leti se je bavila evropska javnost z veliko dediščino, ki se do danes njena usoda ni rešila. Gre za ogromno vsoto, ki predstavlja v našem denarju okrog 3 milijarde din. Zadeva je tem bolj zanimiva, ker se živi glavni dedič v naših krajih, in sicer v Selnici ob Dravi, ki se je nad 30 let boril za svoje pravice, a doslej brez uspeha. Tudi časopisje je že pisalo o dediščini, kakor tudi o borbi za njo, vendar se zadeva ni premaknila z mrtve točke. Vsa stvar pa je stopila v nov stadij ob priključitvi Avstrije k Nemčiji in je sedaj glavni dedič g. Schulze iz Selnice ob Dravi dobil sporočilo samega nemškega državnega kancelarja Adolfa Hitlerja, da se bo zadeva uredila, čim bo končana sedanja vojna in da je dobilo pristojno nemško ministrstvo nalogo, da zbere ves material za dokončno ureditev dediščine Selnčana Schulzeja. Zgodovina tega pravičnega bogastva je zelo zanimiva.

Leta 1833 je umrl v Benetkah trgovec Anton Dittrich, ki se je bil svoječasto izselil iz Češke in vse svoje premoženje zapustil sorodnikom. Mož je služil kot krmar pod francoskim kapetanom Thierryjem. Temu je nekoč rešil življenje in iz hvaležnosti mu je Thierry zapustil vse svoje zaklade, ki jih je bil nabral med svojimi pustolovski vožnjami po morju. Dittrich se je pozneje naselil v Benetkah kot trgovec in je svoje premoženje še povečal.

Kmalu po njegovi smrti je bila v Veroni zapuščinska razprava in je bilo vse njegovo premoženje dodeljeno zakonitim dedičem, ki so bili javno pozvani, naj uveljavijo svoje pravice. Junija istega leta je opolnomočeni notar Trubert v Benetkah napravil seznam inventarja za pokojnim Dittrichom, ki je zapustil tri palače, in sicer v bližini doževske palače v Benetkah, palačo ob Canalu, hišo na otoku Krku in glavni gradič Ahleone, kjer je svojčas bivala avstrijska cesarica Elizabeta in ki je bil pozneje poklonjen cesarju Viljemu; dalje je zapustil štiri čevlje široko in visoko skrinjo zlata v vrednosti 31 milijonov frankov, razno zlatino in srebrnino v vrednosti 2 in pol milijona frankov, 800.000 krizanih tolarjev v vrednosti 9 milijonov frankov, 6 zabojev srebrnine, 6 zabojev srebrnih svečnikov, 6 kočij, 2 zaboja redkih dragocenosti in kamnov, 100 pozlačenih stolov, 51 beneskih zrcal, mnogo pohištva, 2 novi ladji z dragocenim tovorom v skupni vrednosti 104.817.000 frankov in zlata.

Te dragocenosti so shranili pri državni banki v Benetkah, pozneje pa so dali to zapuščino v vrednosti takratnih 50 milijonov goldinarjev v Pariz, kjer se danes čakajo na dediče. Takoj po Thierryjevi smrti je namreč francoska država prijavila zahtevo glede dediščine zapuščine in zavrnila zahteve dedičev glede premoženja. Francija je dosegla, da so bile zahteve dedičev zavrnjene. Pri zadnji pravdi leta 1922 so dediči izjavili, da so zadovoljni, če se jim prizna 20 milijonov frankov, čeprav je bila zapuščina poprej cenjena za obrestni vred na 31 milijonov zlatih frankov. Takratni ministrski predsednik Tardieu in tedanji finančni minister Renault sta postavila svoje moči, da se nesoglasja glede Thierryjeve zapuščine odstranijo, toda pred obravnavo važnega predloga je Tardieujeva vlada padla in vsa stvar je spet ostala na mrtvi točki.

Dediči pa niso mirovali, temveč so najemni odvetnika, ki je vso stvar pegnal v tek. Leta 1932 je notar Labouret v Parizu, ki zastopa dediče, dosegel, da je francoska država priznala dedičem eno milijardo frankov, toda denar se do danes še ni izplačal. Za drugi del premoženja pokojnega kapetana Thierryja, ki je prešlo v last trgovca Dittricha, se bori eden glavnih dedičev, gospa Ana Schulze iz Selnice ob Dravi, ki je pravnikinja pokojnega Dittricha, ki je namreč zapustil hčerko, ki se je poročila z nekim Seemanom. Ta je spet imel hčerko, ki je poročila nekoga Franca Veheta, doma iz Mrazovic pri Horčju na Češkem. Ana Schulze je njegova hčerka in je danes stara 76 let; njen mož, ki je mehanik, pa jih ima 78. Oba stanujeta na Slemenu št. 80 nad Selnico ob Dravi. Že 30 let se Schulze bori za dediščino svoje žene in je izdal za odvetnike že okrog 150.000 din.

Schulze je pred leti zvedel, da so Habsburžani še pod Avstrijo spravili glavni del zlata, srebrnine in dragocenih kamnov na Dunaj, palače in ladje pa so proglasili za svojo lastnino. Za zadevo se je zavzel dunajski notar Wesely, ki je že leta 1897 dosegel, da se premoženje pokojnega Dittricha izroči dedičem. Avstrijska vlada je bila tedaj pripravljena nuditi odpravnino 70 milijonov goldinarjev, toda predno je prišlo do tega, je notar Wesely umrl. Zadeva je spet zaspala, naposled pa je prevzel Schulzeve interese dunajski odvetnik dr. Samuel Weiss, ki pa je leta 1906. vso

zadevo pustil mirovati, ker ga ni več zanimala. Leta 1918, pa je zadevo spet vzel v roke odvetnik dr. Rosenberg na Dunaju, ki je vse spise prevzel od dr. Weisasa. Z zadevo so se pečali tudi nekateri mariborski odvetniki, vendar se ista kljub vsemu ni premaknila z mrtve točke, ker dediči niso bili več v stanju, da bi plačali stroške. Schulze je pridobil za pravdo tudi nekatere posestnike v Dravski dolini, ki so mu dali na razpolago potrebni denar za pravne stroške, ki so že doslej narasli nad 600.000 dinarjev. Trije posestniki so prodali svoja posestva in so danes na beraški palici, ter je edino njihov up, da se bo pravda nekoga dne vendarle ugodno končala. Nekateri so sicer že obupali, toda Schulze je trdno prepričan, da bo prišel do svoje dediščine, oziroma dediščine svoje žene. Schulze sam je poslal še svojčas na Dunaj prošnjo za prošnjo na cesarsko pisarno in je tudi sam potoval na Dunaj. Dne 3. septembra 1912 mu je cesarska pisarna priznala odpravnino v znesku 2 milijonov zlatih kron. Schulze je bil zadovoljen, zahteval pa je, da mu denar takoj izplačajo. Ker pa mu niso ugodili, je prosil za avdienco pri cesarju Francu Jožefu in mu hotel izročiti prošnjo. Cesar pa Schulzeja ni sprejel, niti ga je ta večkrat hotel obiskati v Ischlu, kjer pa so Schulzeja s sinom vred ahtirali. Pozneje so ga izpustili in mu ponovno priznali 2 milijona zlatih kron ter 10.000 kron za razne stroške. Denarja mu seveda tudi tokrat niso izplačali. Cesarska pisarna mu je sicer nakazala manjše zneske, toda tudi ti viri so kmalu usahili. Leta 1916. se je Schulze obrnil do takratnega cesarja Karla, ki pa je odgovoril, da ni kompetenten, a njegova tačca, vojvodinja Parmaska, je Schulzeju izplačala 20 kron...

30 let Prešernove koče na Stolu

Nesebično delo planincev Majdiča in Zupana za kočo na Stolu

Kranj, 7. avgusta
Naše planinske organizacije širom Slovenije so imele že od vseh začetkov v svojih vrstah moč, ki so se v polni meri zavedali pomembnosti planinstva za široko narodno življenje. Povsod bomo našli v naših gorah zavetlišča, ki nosijo njih imena in nas spominjajo na njih delo v časih, ko ni bila edina ovira denar ampak so delo slovenskih mož za turizem na naši zemlji preprečevali tudi tuji. Tudi kranjsko planinsko društvo je imelo moč, katerih delo moremo šele danes prav preceniti. Na letošnjem občnem zboru podružnice SPD v Kranju je sedanjí predsednik podružnice g. Rojc obširno orisal delo podružnice in imenoval med drugimi tudi dva navdušena planinca, ki pokojnega ustanovitelja in načelnika Janka Majdiča in še živčnega člana podružnice upok. g. Zupana, direktorja Antona Zupana, ki sta v veliki meri pripomogla, da se je zgradila Prešernova koča na Stolu, ki obhaja v tem času 30 letnico.

Že kmalu se je porodila misel, da bi bilo potrebno zgraditi na najvišjem vrhu Karavank planinsko postojanko. Ideja se je sprožila še predno so bili naši planinci povezani v trdni organizaciji. Po prvih razgovorih se je k zgraditvi koče na Stolu pristopilo z resnejšim delom v l. 1904. A žal je v l. 1906 ugrabila smrt navdušenega planinca in trdovratnega zagovornika koče na Stolu načelnika Janka Majdiča. S kako vnmemo in privrženostjo je delal pokojnik na ustvaritvi postojanke na Stolu, nam kažejo številni tehnični razgovori z merodajnimi krogi. Toda niti v zadnji uri svojega življenja ni pozabil na kočo, ki ji je posvetil toliko časa in truda in zapustil SPD 2000 K. S to vsoto je bil ustvarjen tudi finančni temelj za zgraditev koče. Sreča je hotela, da je bil izvoljen na mesto umrlega načelnika prof. Zupan Anton, ki je započelo delo krepko nadaljeval. Bilo je potrebno mnogo samopremagovanja in podrobnega dela, da je bilo mogoče premostiti vse zapreke, ki so se stavljale planincem na pot pri gradnji koče, za katero se je na predlog prof. Zupana sklenilo, da bo nosila ponosno Prešernovo ime. Že tri leta po prevzemu načelnštva je g. Zupan na sestanku planincev z veseljem poročal, da so pričeli 1. julija 1909 graditi kočo in da je bila do septembra dograjena in tudi provizorično odprta, dočim bo uradno odprta naslednje leto.

Naslednje leto je bila koča dokončno urejena in tudi slavnostno odprta. Na dan otvoritve 31. julija 1910 se je otvoritev razvila v pravo narodno veselje. Prihitele je številno občinstvo iz okolice a tudi mnogo planincev je prihitele k otvoritvi Prešernove koče celo iz prav oddaljenih krajev. Domačini so z veseljem sodelovali in v veliki meri doprinesli, da se je ob svečanostih otvoritve lepo in iskreno prosilavilo ime velikega pesnika iz Vrbe. Mnogi, ki so se udeležili otvoritve koče se še danes z radostjo spominjajo na spontano sožitje množice, ki se je dobro zavedala

krat hotel obiskati v Ischlu, kjer pa so Schulzeja s sinom vred ahtirali. Pozneje so ga izpustili in mu ponovno priznali 2 milijona zlatih kron ter 10.000 kron za razne stroške. Denarja mu seveda tudi tokrat niso izplačali. Cesarska pisarna mu je sicer nakazala manjše zneske, toda tudi ti viri so kmalu usahili. Leta 1916. se je Schulze obrnil do takratnega cesarja Karla, ki pa je odgovoril, da ni kompetenten, a njegova tačca, vojvodinja Parmaska, je Schulzeju izplačala 20 kron...

Vsi originalni dokumenti so bili v rokah avstrijske vlade. Ko se je Schulze ponovno obrnil na Dunaj, so mu dejali, da so vsi dokumenti postali žrtev požara dušnega justičnega palače, kar najbrž ne bo res, pač pa je verjetno, da so bili v varnih tresorih. Zadeva je prišla po priključitvi Avstrije k Nemčiji v nov stadij. Schulze si je na vso moč prizadeval, da pride zadeva spet v normalni tir. Dedinja Ana Schulze se je prej nedavnim obrnila na samega kancelarja Hitlerja in ga prosila, da se zavzame za stvar. Kancelar Hitler je na Schulzejevo prošnjo takoj odgovoril ter sporočil, da bo merodajni minister zadevo proučil in da bo zadeva takoj po končani vojni rešena.

pomembnosti slovenske planinske postojanke imenovane po našem največjem pesniku.

V 30 letih je seveda koča postala nekoliko tesna zaradi večjega poseta planincev in potrebna je bila razširitev koče. Potreba po večja koča se je izvršila v l. 1927 s prizidkom. Pereče vprašanje povečave je bilo s tem najugodnejše rešeno in kranjska podružnica oziroma vsa slov. turistika je dobila lepo pridobitev. Stal sam pa je postal še bil vedno edinstven razgled.

Kakor ob otvoritvi Prešernove koče pa se je tudi ob otvoritvi prizidka 1928 razvila na vrhu Stola prijetna planinska slavnost, katere so se udeležili številni domačini in turisti, pa tudi naši Korošci. Tako se nam obeta tudi ob proslavi 30-letnice postavitve koče dne 11. avgusta prijetne planinske slavnosti, ki jo bodo kot vedno posejili številni turisti in okoličani, da se ponovno spomnijo našega pesnika pa tudi naših planincev, ki so s svojim postrtovanjem uspehi dali našemu planinstvu na Karavankah lepo postojanko.

Rekordi v živalskem svetu

O rekordih, kakršne dosežejo nekatere živali, človek niti sanjati ne more

Na svetu so rekordne storitve, ki jih ne prekosijo noben olimpijski zmagovalci. Nagrada za take rekorde ni zlata kolajna. V mislih imamo rekorde iz eksistenčnega boja narave. O takih rekordih se pač nič ne govori in ne piše, ker so nekaj vsakdanjega. Noben Nurni se ne more meriti z gazelo, če beži pred svojim sovražnikom po vročem pušavskem pesku s hitrostjo 18,3 m v sekundi. Dvakrat hitrejša od najhitrejšega tekača na 100 m je torej gazela. Svetovni rekord v teku na 100 m je imel Kanadec Williams z 10,4. Leta 1936 mu ga je iztrgal zamorec Owens z 10,3. Antilopa pa preteče 100 m v 5,4 sekundi in sicer na progi nad 16 km. To so znanstveno ugotovljene številke in obsegajo povprečne uspehe, kajti zabeleženi so bili primeri, ko je rabila antilopa za 100 m samo 4 sekunde.

Dirkalni konji bi zasedli na živalski olimpijadi drugo mesto. Dober dirkalni konj rabi za 100 m tudi 4 sekunde. Na progi 6 km računajo s hitrostjo 15,5 metr. sekund. (Izraz metrska sekunda še ni običajen. V pojasnilo omenjamo, da ima tekač, ki preteče 100 m v 10,9 sekund hitrost 9,17 m/sekund, 200 m pretečenih v 22,7 minut 8,2 m/sek., 1000 m v 169 sekundah pa 6,3 m/sek. itd.). Gazela in dirkalni konj sta najhitrejša v živalskem svetu. Pa tudi druge živali dosežejo na velike razdalje uspehe, ki daleč prekašajo človeške. Tako teče velbird na poti 175 km s hitrostjo 4 m/sek., eksklmski psi pa na 11 km 6,5 m/sek. Isto mesto v vrstnem redu po hitrosti zavzema tudi zajec, ki preteče 100 m v rekordnem času 5,5 sekund.

Še nedosegljivejši so pa šampioni v skoku. Na prvem mestu v skoku v višino moramo omeniti bolho, ki skoči 800 krat višje kakor je njena lastna višina. Odnosno velikost. Če bi hotel doseči človek tak uspeh bi moral skočiti 45 m visoko ali približno dvakrat tako visoko kakor je visoka večja stanovanjska hiša. Koblica skoči 200 krat tako daleč kakor je dolga. Na novi Guineji pa živi drobna mravljica, ki skoči 30 cm daleč nazaj, njeno telesce pa meri komaj 3 mm. Pa tudi v dviganju bremen dosežejo živali presenetljive uspehe. Čebela nese 20 krat toliko kakor tehta, gosnica pa celo 90 krat.

Cudoviti so tudi letalski uspehi ptic. Poštni golob preleti na uro do 70 km, ptice roparice pa 50 do 100 km. Najhitrejša ptica je divja raca, ki preleti povprečno 120 do 130 km na uro, lastovka lahko doseže 100 km na uro, povprečno pa leti 40 km. S to hitrostjo lahko morske lastovke prelete 500 km dolgo pot ne da bi se ustavile. Ameriške morske lastovke letajo takorekoč od tečaja do tečaja. Lastovke, ki so jim namitaknili pozimi obročke na nožice v Antarktidi, so poleti ujeli na Grönlandiji in v Severni Kanadi. Nadalje so ugotovili, da siseletele nad ameriško obalo, temveč naravnost od juga proti severu. Direktni poleti

ptic iz Evrope v Ameriko so bili znanstveno dokazani v 9 primerih. Tako je galeb iz spodnje Prusije priletel v Karibsko morje, drugi na Labrador.

Toda ptice niso najhitrejši letalci. Tudi tu imajo prvenstvo žuželke. Nekí raziskovalec je ugotovil hitrost muhe, ki preleti 416 m v sekundi. V eksistenčnem boju matere narave so žuželke na najboljšem. One so mnogo starejše od človeka, cigar starost se ceni nad 40.000.000 let in preživele so vse katastrofe naše zemlje. Znano se mnogo bolje prilagoditi vsemu kakor večje živali. Leta 1898 so odkrili v Los Angelesu vrsto muh, ki so se njihove ličinke razvile v narfi, in najbrž tudi z njo hranile. Če položimo te ličinke v vodo takoj poginejo. Gosenice požirajo strupene rastline. Octova muha in arzenikov hrošč kažeta že s svojimi imeni, da jima ta dva strupa ne škodujeta. Podobnih primerov je v svetu žuželk še več. Polži preneso doze strihlina, ki bi ubile človeka.

Tudi v umetnosti se žuželke odlikujejo. V stavbni umetnosti so na prvem mestu termiti, ki grade v primeri s svojo velikostjo največja poslopja na svetu. Gnezda termita so 500 do 600 krat večja od termita samega, dočim je navšje poslopje na svetu Empire State Building v New Yorku samo 90 krat tako visoko kakor človek. Nekaj vrsta mravelj v Južni Ameriki vrta dolge podzemne hodnike, ki dosežejo pogosto dolžino do 5 km.

Prebivalstvo SSSR

Zadnji zvezek »Wirtschaft und Statistik« proučuje obširno poročilo o razdelitvi prebivalstva Sovjetske Rusije po narodnosti, socialnem položaju, starosti in izobrazbi, in sicer na podlagi ljudskega štetja v januarju 1939.

Na ozemlju Sovjetske Rusije živi 47 različnih narodnosti. Večino imajo Rusi z 99 milijoni ali 58% vsega prebivalstva. Ukrajincev je 28.000.000 ali 16%, Belorusov 5,3 milijone ali 3%. Izmed ostalih 44 narodnosti je nad 1% samo Izbeikov, Tatarov, Kozakov, Židov ter prebivalcev Azerbejdžana, Gruzincev in Armencev. Nemcem so nasteli v Rusiji 1,4 milijona ali 0,8%.

Po socialnem položaju je na kolektivnih gospodarstvih živečih kmetov 75,6 milijonov ali 44,6%. To je najmočnejša skupina prebivalstva. Na delavce po mestih in na deželi je odpadlo samo 32,3%, na uslužbence pa 17,5%. Zanimivi so bili podatki o pregrupiranju prebivalstva po socialnem položaju v zadnjih 10 letih. Zaradi kolektivizacije se je dvignil odstotek delavcev in nameščencev od l. 1923 do 1939 od 17 na 49,7. odstotek kolektivnih poljedelcev pa od 3 na 46,9%. Nasprotno je pa odstotek samostojnih kmetovalcev padel od 73 na 2,6%. To je najboljši dokaz, da se je kolektivizacija poljedelstva v Rusiji v polni meri posrečila.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam lajšali gorje ob izgubi našega

dr. Rika Fuxa

naša najprisrčnejša hvala.

Žalujoči ostali.

Daniel Lesovar

Krinka ljubezni

Roma

Toda v njenem današnjem koraku je plamtela strast in upala je, da bo njene neukrotljive izbruhe zadušila po svoji volji. Hotela je videti to žensko. Prav za prav je hotela videti njenega otroka. Vendar bi bila pa umrla od sramu prej, nego bi bila odkrila v tej podstrešni sobici, kdo je in kaj jo muči.

Za hišo ji je bila povedala Michelina, ki se na dan srečanja z Bertrando ni hotela ločiti od nje, dokler ni izvedela, kje stanuje. Verna dvojni besedi, dani Françoisu, da ji pošlje ta naslov, in svojemu očetu, da ne bo nikoli več govorila s Françoisu, je Michelina poslala v kuverti samo naslov brez vsake druge besede.

Otročiček je še hotel sesati, toda mlada mati ga je položila na majhno preprogo, edino razkošje tesne sobice. Otročiček je zaplakal. Toda Françoisu ga je kmalu potolažila s tem, da mu je dala priveske svoje verižice.

— Vidim, da imate že materinsko srce, — je pripomnila Bertrandu.

— Nikoli ne bom mati. Nikoli ne bom imela zase takega angelčka, — je odgovorila Françoisu, ki je pri vsem njenem ponosu od ganotja odpovedal glas.

— Zakaj pa ne?

— Ker pojdem v samostan.

— V samostan?

Obraz mlade delavke je zalila rdečica. Ta beseda je odgnila v njej pričolan preteklosti. Spomnila se je na Bretagno, na quimberski samostan, zavetišče njenih otroških let.

— Tudi jaz sem bila na tem, da postanem redovnica, — je dejala. — Takrat še nisem poznala življenja.

— Zato se vam zdi zdaj tako sladko? — je vprašala neznanca z nadihom preziranj.

— Dalo mi je mojega sina.

Iz tega odgovora odmevala je zloba. Zloba, kar bi jo bilo poglavo v blaznost ali samomor, je moglo drugo navdajati s ponosno radostjo. Seveda ta druga! Toda ne... Preprosto dekle, naj bo! Toda Bertrandu ni bila čustvena. Kako je moglo prezirati jo iskreno? Od daleč, iz višine predsodkov in okosteljenih družinskih oblik... da, morda... to je bilo možno. Toda ta pod toplim kotičkom materinske ljubezni, v siromaštvu, v delu in žrtvah niti sama devička krepot ni mogla priversti do prezira.

Bertranda je vsaj deloma uganila, kaj valovi pod

sanjavi molkom njene nerazumljive odjemalke.

Znova je povzela besedo:

— Gospa, zdi se mi, da vas žene v samostan veliko gorje. Oprostite mi, da govorim tako odkrito z vami. Spoznala sem samostanski mir, potem sem pa doživela strašno preizkušnjo. Nobenega dneva bolesti ne dam za leta tega mira, podobnega smrtnemu miru. To je odvisno od značaja. So ljudje, ki niso rojeni za življenje. Toda vi se morate vprašati, ali ne varate sami sebe? Ko vas vidim, kako gledate mojega otroka, se mi zdi, da vaše roke niso določene za to, da bi neprestano delale križ. Pa tudi vaše ustne ne za to, da bi jih pritiskali samo na slovnostno kost križa.

— Molčite! — je vzklila Françoisu, drhteč po vsem telesu. — Saj ne veste, s kom govorite. Saj niti ne slutite, kaj govorite.

— Oduševanja prosim, — je zajecjela Bertrandu.

— Čujte, kaj me je privedlo k vam, — je dejala Françoisu. Izpremenila je glas in odvila zavitek.

Imam nekaj starih rodbinskih čipk. Moj sklep stopiti v samostan je tako trden, da hočem dati popraviti te čipke, da jih bom lahko vzela s seboj v samostan. Z njimi hočem okrasiti kapelico, darovati jih samostanskemu redu in tako se ne bom ločila od njih. Obenem povečam s tem darilom tisto malenkost, ki jo prinašam kot doto v gotovini, kajti moja rodbina je uničena. Ti koščki so samo vzorci, pogledajte, ali bi jih mogli popraviti. Ostale vam hočem zaupati, če opravite dobro to delo.

Bertranda je jela ogledovati čipke. Toda mali

Claude, ki se je bil že naveličal mirovati, ji je grozil, da ji tega ne bo dovolil. Vrgel je daleč od sebe srebrne priveske in verižice mlade dame, ki jo je bila nehala zabavati. Zdal se je vlekli po štirih ali boljše rečeno po treh, kajti na svojih ročicah udih se še ni znal držati. Plezal je po svojih ročicah in enem kolenu, drugo nožico je pa vlekli za seboj, ne da bi si znal z njo pomagati naprej. Tako je priplezal do svoje matere in jo začel vleči za krilo, da bi ga vzela v naročje.

Tisti hip se je v Françoisinem srcu nekaj raztalajalo. Obšla jo je nepremagljiva nežnost. Njene roke, ki je Bertrandu mislila o njih, da niso ustvarjene samo za redovniške rokave, so se razprostile v hrepenenju objeti Gilbertovega otroka. Njene ustne, ki se jih še ni bila dotaknila hladna kost križa, so gorele v želji poljubiti to angelsko čelo.

— Pusti mamico pri miru, dragi, pojdi k meni! Dvignila ga je, objela, se mu nasmehnila, da bi se še on zasmejal, potem je pa sedla, ga zazibala in mu zapela.

Da, otročiček se je ves srečen zasmejal, potem je pa od radosti zavriskal.

Ta čas je Bertrandu razgrnila po mizi košček čipk in jih skrbno ogledovala, da bi se prepričala o njihovi vrsti.

Natknit so se pa začeli od zunaj koraki; votlo so zadoneli po praznem hodniku, ustavili so se pred vrati. Nekdo je potrkal.

— Prosto! — je dejala Bertrandu.